

ala yekêrî

Sayı (Hejmar): 14 Teşrin-Çilêyê Peşin - Kasım-Aralık 1989

Fiyatı (Biba): 3,-DM

BAĞIMSIZ BİRLEŞİK DEMOKRATİK KÜRDİSTAN VE SOSYALİZM İÇİN

*Doğu Avrupada (Rusya'dan Almanya'ya kadar) esen liberal kapitalist rüzgar,
bu ülkeleri "açık" Batı Kapitalizmine sürüklüyor.*

YENİLEN SOSYALİZM DEĞİL, KAPİTALİZMDİR.

*Ekim Devriminin 72'nci yıldönümünün kutlandığı günlerde batılı kapitalistleri sevindiren olaylar biri birini izliyor. Dünya sosyalizmine Modern Revizyonist dönelerin vurduğu darbe yeni değil, tarihi eskiye uzanır. Bu anlamda dünya sosyalizmindeki gerilemenin tarihi 1950'lere uzanır. Ancak Yeni Ekim Devrimlerinin bu gelişmeye son vereceği muhakkak.

*Batı Kapitalizmi Doğu'daki revizyonist yönetimleri alaşağı etmek, kendi yandaşlarını iktidara yerleştirmek için bütün güç ve araçlarıyla harekete geçmiş bulunmaktadır.

*Revizyonist yönetimli bürokratik kapitalist diktatörlüklerin bir bir çatırdaması, batılları sevince boğuyor!

*Batı bütün araçlarıyla açık kapitalizmin yerleşmesi için çaba sarf ediyor. Basın-yayın organlarıyla, maddi ve manevi desteğiyle, Doğu'da at oynatıyor. Almanya ve Avusturya bu konuda ABD ve diğerlerinin desteğiyle pilot görevi üstlenmiş durumda!

*1960'ların başlarında başlayan ekonomik reformlar 1980'ler de doruğuna ulaştırılınca; buna denk düşmeyen bürokratik kast yönetimine karşı kitleler isyana başladı. Batıcı Liberalizm, ekonomik reformlar, iki süper devletin başını çektiği sosyalizm düşmanı kampın desteğiyle birleşince, sonuçta "kahrolsun komünizm" dedirtmeye götürdü. Dünya sosyalizmi için büyük bir ACI olan bu durumun sorumluları olan Modern Revizyonizm ve Kapitalizmden Proletarya mutlaka bir gün hesap soracak ve onları asar-ı atika müzesine atacaktır.

*Biz M-L'lerin 1960'larda Modern Revizyonizme ve Sosyal Emperyalizme karşı açmış olduğu bayrak altında, tüm dünya komünistle-

ri mücadeleye atılsaylardı, sonuç böylemi olurdu acaba? Böyle olmayacağını kuşku götürmez bir gerçek olduğunu söylemek için büyük önsüzülü güce sahip olmak hiçte gerekmez. M-L Partilerin 1960'larda (başta AEP olmak üzere, bir çok kardeş KP ve de ÇKP) Modern Revizyonizme karşı açmış olduğu bayrağın haklılığı ve tarihi önemi tarih tarafından bir kez daha ortaya çıkıyor.

*Modern Revizyonizme karşı zamanında, kararlı M-L tavır yükseltirse; Modern Revizyonizm tecrit ve teşhir edilse ve buna uygun tedbirler alınsaydı; kapitalist kampın sevinci kursağında kalacaktı.

Ekim Devrimi bütün dünya proletaryasına ve ezilen halklarına bir umut çağı başlattı. Dünya Sosyalizminin dalga dalga yeni kaleleri

fethetmesinin yolunu açtı. Proleter Devrimler ve Sosyalizm çağını başlattı. Bu kazanım "zincirlerinden başka kaybedecekleri hiç bir şeyiolmayan; buna karşın kazanacakları koskoca bir dünya olan", çağımızın en modern, en devrimci sınıfı proletaryayı; bir daha sömürünün olmayacağı dünya sosyalizmine ve komünizme ulaşmada büyük bir öneme, çağ değiştiren öneme sahiptir.

Ancak bütün komünistlerin ve devrimcilerin çok yakından bildiği bu tarihi önem ve yarattığı değer ve mevziler "günümüzdeki" kapitalist saldırılarla yok ediliyor görünüyor. Sosyalizme önemli darbeler vuruluyor. Sosyalizm belkide yaralarını ancak on yıllarca sarabileceği şekilde darbe alıyor; tarihin çarkı geriye döndürülmeye çalışılıyor. Sıradan işçilerin, emekçilerin gözlemi bu. Bu durum elbette işçilere, emekçilere, devrimcilere büyük üzüntü; kapitalist sistem savunucularına sevinç veriyor. Modern Revizyonizmin karşı devrimci

İÇİNDEKİLER

Hüseyin Sertkaya'nın Anısına	2
Kürdistan Devriminin Bağımsız Gelişmesinin Sınıfsal Temeli	3
Jön Türkler ve Kürdistan	6
Ferit Uzun'un Anısına	8
Proleter Tutum ve Burjuva Milliyetçiliği ..	9
F.A.C.'nin Kürdistan Halkına Saldırısı ..	11
Fatoş Güney'den	12
49 lar olayı	14
Halepçe Jenosidi Yargılanıyor	17
Faşist T.C. Devletine lanet ve ölüm	22
İnsan Hakları ve Kürdistan	24
Komela Önderlerinin Anısına	25

yönünü gizlemede önemli görev ve roller üstlenmiş bazı "merkezci", "ortayolcu" "komünistlerimiz", bu gelişmeler karşısında hiddetleniyor, küplere biniyorlar! Ama ellerinden hiç bir şey gelmiyor. Yapabilecekleri olumlu bir müdahale yok. Ama bu hiddetlenmede çok geç kalmadınız mı, sevgili baylarımız! Cüceliği aşmayan ufuk ve tutumunuzun, Modern Revizyonizme ve de Sosyal Emperyalizme sağladığı destek ve koruma sayesinde onlar "atlarını çoktan alıp Üsküdarı geçip" Batı Avrupaya dahi ulaştılar. Sıradan işçilerin, emekçilerin görüntüdeki yüzeysel yansıması gerçek olarak algılayarak, Modern Revizyonizmin sosyalizm maskesinin altındaki derinliklerde yatan kapitalizmi görememeleri bir ölçüde anlaşılır şeydir. Ancak aynı şeyi, kendisini "proletarya önderi" olarak sunanlar için söylemek elbette olası değildir. Böylelerinin yeri siyasal mücadele alanı değil, olsa olsa sirk yada panayır olmalıdır.

Çünkü kapitalizme doğru gidiş öyle yeni bir olay değildir. Liberal ekonomik reformlar sadece Gorbaçov dönemiyle başlamadı. Gorbaçov ne yazık ki bu üne nail olamadı. Bu ilk büyük dönemlik "şerefi" Kruşçev'e aittir. Ancak Gorbaçov derekesinde kendi yol arkadaşlarını Batılılarla oturup anlaşarak harcama alçaklığının benzeri yeryüzünde nadirdir sanırız. Erich Hönecker'in rezilane bir şekilde alaşağı edilmesi, emekçilerin alınteriyle vurduğu vurgunların çarşaf çarşaf ortaya dökülmesi; diğer bütün kirli çamaşırların ortaya serilmesi ibret verici niteliktedir. Doğu'da bürokrat yönetimlerin klasik-kapitalist yönetimlerden hiç de farklı olmadıkları tarih önünde bir kez daha kanıtlanıyor

Batılı Kapitalistler sosyalizmin "ölümü" üzerine sevinç naraları atadursunlar. Bu naralar 100 yılı aşkındır tantanalı bir şekilde sürekli yapılmaktadır. Ama Sosyalizm hiç de ölmemekte, giderek daha güçlenmektedir. Onların bu kez olan sevinçleri de uzun sürmeyecektir, çünkü proletarya ve emekçi halklara yaşamı cehennem ettiren bizzat klasik kapitalizmin kendisi değil mi? Açlık, yoksulluk, enflasyon ve kapitalizmin diğer tüm çürümüşlükleri ve hastalıkları nedeniyle dünyanın dört bir yanında halkların ayaklanması bunu

kanıtlamaya yetmiyormu? Ayrıca Doğu'da olsun, Batı'da olsun ayaklanan halkların talepleri ortak değil mi? Hep baskıya, sömürüye karşı özgürlük ve sömürsüz bir düzen için ayaklanmıyor mu halklar? Bu neyi gösterir? Doğu'da ve Batı'da halkların sosyalizme karşı değil, kapitalizme karşı ayaklandığını gösterir. Çünkü sosyalizm, işçi sınıfı ve emekçi halkların dünyasıdır. Baskı, zulüm ve sömürü sosyalizmin tabiatına aykırıdır. (ezici emekçi çoğunluk için) Bu nedenle Doğu'da şu anda yıkılan sosyalizm

değil, kapitalizmin bir biçimidir.

Doğu Avrupa'daki gelişmeleri gelecek sayılarımızda daha etraflıca irdeliyeceğiz. Doğu Avrupa'daki gelişmelerden önemli ve gerekli dersleri çıkarmak, sosyalizmin geleceği açısından zorunluluk teşkil etmektedir. Bu mutlaka yapılmalıdır.

Öyle ki, Yeni Ekim Devrimleriyle Kapitalizm, bir daha geriye dönmemesine tarihin asar-ı atika müzesine atılsın.

F. Dilan

KARANLIKTA KALMIŞ BİR ÖLÜM OLAYI: HÜSEYİN SERTKAYA

Hüseyin Sertkaya Bingöl'ün Kiği ilçesine bağlı Kabaçalı köyü nüfusuna kayıtlı, beş çocuk babası, yoksul bir köylüydü.

12.Eylül 1980 Cuntasının boyutlandığı vahşet ortamı Kürdistan halkı için sürüp giderken, hiç bir hukuk prensiplerine uymayan bir sömürgeci diktatörlük altında ilginç ve acımasız olaylar yaşanmaktadır. Yaşanan bu ilginç olaylardan bilinenler dışında, savunmasızca katledilen insanların bir kısmının hala nasıl ve hangi planlar ile katledilip kayıp ettirildikleri bilinmemektedir. Hüseyin Sertkaya'nın katledilişi işte böyle ardında bir çok sır ve sorular bırakanlardan biri olmuştur.

Hüseyin Sertkaya bir gün işindeyken, bir kaç köylü ile beraber köyünden alınır. Hiç bir şeyden haberi olmayan bu insanlar Bingöl jandarma kışlasına getirilir. Alınan diğer köylülere ne gerekçe uydurulursa, uydurulur. Hüseyin Sertkaya'nın tutuklanma gerekçesi ise devlet tarafından KAWA örgütü militanı olarak bilinen yeğenin bulunamaması, yada onu gizlemesidir. Hüseyin Sertkaya'nın aranan kendi yeğeninden haberi olmadığı gibi, hiç bir politik oluşumla ilişkisi yoktur. Hüseyin Sertkaya'ya işkence edilir ve işkence sonucu katledilir. (22 Kasım 1982) Onu işkence ile katleden Bingöl jandarma kışlasında DURMUŞ KIVRAK adlı başçavuştur. Hüseyin Sertkaya işkence ile katledildikten sonra,

HÜSEYİN SERTKAYA

yakınlarına; "adamınız kendisini intihar etti, gelin götürün." haberi verirler. Buna hiç kimse inanmaz. Öyle olması için de hiç bir sebep yoktur. Yakınlarının inanmayacağını anlayan işkenceci KIVRAK, bu kez onları "işkenceden öldüğünü fısıldamalarını, aksi halde hepsini öldüreceklerini" şeklinde tehdit eder. Bu kez Bingöl devlet hastanesinde doktor Engin... ile bir anlaşma yapan işkenceci, ölüye "işkence görmemiş, kendisi intihar etmiştir" şeklinde rapor vermesini, buna karşılık doktorun tayininde, isteği üzerine, İstanbul'a çıkarılmasını sağlar. Tamda öyle olur. Sonra cenaze yine yakınlarına verilmez, bir cemse eşliğinde kimse

(Devamı 24. sayfada)

KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN BAĞIMSIZ GELİŞMESİNİN SINIFSAK TEMELİ

S. MİRO

Geçen sayıdan devam.

Kürdistan'ın Kuzey Batı kesimini ise (Doğu Kürdistan eskiden olduğu gibi İran'da kaldı) Türk burjuvazisi, imparatorluktan devraldığı, askeri-idari adli mekanizması ve bütün sömürgeci kurumlarıyla hakimiyetini sürdürerek, Kürt hakim sınıflarının desteğini alarak ve emperyalist devletler arasındaki şiddetli çelişkilerin yarattığı konjonktürden yararlanarak, elinde tutmayı başardı.

Türk ticaret burjuvazisi, bu savaşa Anadolu ve Rumeli Müdafa-i Hukuk Cemiyetleri gibi yarı-sivil örgütleri ile, imparatorluktan devraldığı ordu ile, kısmen imparatorluktan kalan kısmında ilk iki kurumdan transferle güçlendirip yenilediği idari-adli mekanizması ile ve hatıta gizli servisleri ile (Teşkilat-ı Mahsus gibi) tam tekmil örgütlü olarak katıldı; emperyalizme karşı kendiliğinden ve yerel olarak doğmuş halk örgütlenmelerini ve askeri çetelerini yer yer yedeleyip zamanla kendi içinde eriterek, yer yer de doğrudan bastırıp dağıtarak hareket üzerinde tam bir hegemonya kurdu. Diğer yanda, bu Türk ticaret burjuvazisi ve toprak ağaları bloku - savaşın sonlarına doğru emperyalizmin iş birlikçisi burjuvazi ile kaynaşarak —Kürt hakim sınıflarını,— işbirlikçilik temelinde kullanabildiği oranda pay vermenin ötesinde- pazar egemenliğinde ve iktidar mekanizmasının şekillendirilmesinde bütünüyle dışlayarak, Anadolu ve Trakya'da bir iç pazar hakimiyeti, Kürdistan da ise sömürgeci boyunduruk üzerinde yükselen iktidarını Ankara'da merkezileştirdi.

Kürt hakim sınıfları ise, bu harekete tam bir işbirlikçilik konumunda, parçalı ve örgütsüz olarak katıldıklarından, ne onun örgütlü bir bileşeni olabildiler, nede ulusal hakları ve pazarı üzer-

inde bir direktmede bulunabildiler. Savaş sonunda Türk burjuvazisi vaadlerini yerine getirmeyince, bu Kürt feodal-burjuvalarının bir kesimi sömürgeci dayatmalara boyun eğdi yada onları gönüllü olarak kabulendi, bir kesimi de yeniden yükselen ulusal ayaklanmaların başına geçti.

Kemalist hareket her ne kadar bir üst tabaka hareketi olarak geliştirse de, Türkiye'nin ilk ciddi burjuva devletidir. Toprak ağalarıyla ittifakından dolayı feodalizmi tasfiyeye yönelmemeyle, emperyalizme de dayanmak ve onun güdümünde kalmaktan dolayı da ulusal dinamiklerin özgür ve bağımsız gelişimi önünde bir tıkaca dönüşmekle beraber, kemalist hareket, burjuvaziyi ulusal pazarın bütün hücreleri ile tanıştırmak, ulusal —bu arada Kürdistan'ında— kaynaklarını onun hizmetine sunmak ve böylece kapitalist ilişkilerin yaygınlaşmasının yolunu açmak gibi bir işlev üstlendi. Bu anlamda sosyo-ekonomik yapıda bir dönüşüm ve yeni bir şekillenme söz konusu oldu. Öte yandan, burjuvazinin üst kesimlerinin yukarıdan bütün bastırmalarına rağmen, hem burjuvazinin alt tabakaları hemde Türk köylüsü, emperyalizme karşı fiilen savaşa katılmakla, politik arenayla da bir tanışıklık kazandılar. Savaş sonunda kurulan yeni düzende (Cumhuriyet, siyasal rejim olarak benimsendi.) Bütün ekonomik, siyasal, hukuki ve kültürel kurumlar —gelişkin düzeyde olmasa da— burjuvazinin ihtiyacına göre şekillendirildi. Kemalist hareket güdük de olsa, Türkiye burjuva demokratik devriminde önemli bir adım oldu; Türkiye toprağına ve insanına yeni bir şekil verdi.

Kürdistan'da yapılan ise sömürgeci mekanizmayı korumak ve burjuvazinin yeni ihtiyaçlarına göre ihdas etmek oldu. Türk burjuvazisi için Kürdistan mamul maddeleri için bir

mahreç, ham madde ihtiyaçlarını karşılamak için de bir yağma ve talan alanı olmalıydı. Burjuvazinin bu gereksinimlerini, şu veya bu düzeyde engelleyecek olan Kürtlerin siyasal-ulusal hak ve taleplerini şiddetle bastırmak, onlara dayanak olan ulusal varlığını toptan inkar etmek ve onuda ateşleyen Kürt dilini ve kültürünü yoğun bir asimilasyona tabi tutmak, Kemalist hareketin Kürdistan'a verdiği şekil bu oldu.

Sonuç olarak Kemalist Hareketlenme Türkiye ve Kürdistan'da ortak kaynaşmış ve birleşip şekillenmiş bir toplumsal-siyasal dönüşüm sağlamadı; her iki ülkenin toplumsal dinamiklerini içiçe geçiren ve uçuca getirip bütünleştiren bir tarihsel dayanak oluşturmadı. Aksine, olan biten Kürt ulusunun sömürgeci boyunduruk altına alınıp dışlanması ve dinamiklerinin uçlarına kanlı süngülerin saplanmasıydı.

Doğal olarak sömürgeci Türk burjuvazisi, dünya kamuoyu nezdinde Kürdistan'daki varlığına bir meşruiyet kazandırma, Türk halkında şövenizmi körükleyip geliştirme, Kürtlerde ise tarih bilincini silmenin bir yolu ve gereği olarak, T.C.'nin "Türklerin olduğu kadar Kürtlerin de devleti olduğunu" "tek ve bütün bir Türk vatani olarak Misak-ı Milli'yi emperyalizme karşı —her iki ulusun— birlikte savunduklarını" başka uydurma "tarihsel dayanaklara" ek olarak, bunun "birliğe ve kaynaşmışlığa" yakın ve güçlü bir dayanak oluşturduğunu iddia ve propaganda etti. T.C., bu gerçek dışı iddia ve propagandalarını sonraki yıllarda daha da şiddetlendirerek zenginleştirerek (Kürtlerin Türk

Not: Geçen sayıda 3. Sayfadaki resmin altındaki yazıda "Devleti" yerine "Milleti" yazılarak önemli bir yanlışlık yapıldı. Düzeltiriz.

olduklarına dair tarih tezleri, Kürtçenin Türkçeden bozma olduğuna dair sözde dilbilimsel kanıtlar, vb.) günümüze kadar sürdürdü. T.C., bu iddiaları dayanakları üzerinde sonraki yıllarda gelişen her ulusal başkaldırı ve mücadeleyi, "vatan ihaneti" ve "yabancı güçlerin kışkırtması" olarak adlandırdı.

İşte Kemalist hareketle ilişkisinde Kürdistan gerçeği ve bu gerçeğin ters-yüz edilerek sömürgeci politikaların aracına dönüştürülmesinin özeti budur.

Polemiğimizin konusu üzerinde sorunu ele alırsak; Türkiye Solu'nun hemen hemen bütün çevreleri, Kemalist hareket hakkında —doğru veya yanlış— bir değerlendirmede bulunurken onun Türkiye işçi sınıfı hareketi bakımından yarattığı sonuçları açığa çıkarma, dolayısıyla işçi sınıfına bir tarihsel bilinç ve perspektif kazandırmaya çalışırken Kürdistan işçi sınıfını ya hiç hesaba katmazlar, ya da Kürdistan işçi sınıfı hareketini eni-sonu Türkiye işçi sınıfı hareketinin bir eklentisi, bir uzantısı olarak ele aldıklarından, ikincisi için çıkardıkları sonuçları ve ürettikleri perspektifleri birincisi için de geçerli sayarlar. Sonuçta bu konuda doğruya en yakın belirlemelerde bulunanlar da Türkiye işçi sınıfının perspektifinde bir netsizlik ve bulanıklık yaratmaktan kurtulamazlar. Kemalist hareketin Türkiye ve Kürdistan üzerinde birbirinden farklı etkilerde bulunduğu, her bir ülke bakımından farklı sonuçlar ürettiği açıktır. Ve bu farklılığın Kürdistan işçi sınıfı bakımından ulusal dil ve kültür sorununu aşan boyutta, devriminin ayrı ve bağımsız şekillenmesine yol açan boyutta olduğu görülmediği sürece, çıkış noktasında yapılan doğru belirlemelerin (Kemalist hareketin Kürdistan'ın sömürgeci boyunduruk altına aldığı şeklindeki belirlemenin de) yarattığı bütün sonuçlarla bilince çıkarılması olanaksızdır. Konuyu ayrıntılarıyla yazının içinde tartışacağız. Burada sadece Türkiye Solu'nun Kemalist hareketi değerlendirmedeki yöntemsel yanlışlığına işaret etmekle yetiniriz.

Bu yöntemsel ortaklığına karşın, Türkiye Solu'nu "Kemalist hareketin Kürdistan'da yarattığı sonuçları" değerlendirmede üç kategoriye ayırmak mümkündür. Birinci kategori; Kemalist hareketin Türkiye ve Kürdistan'da emperyalizme karşı ortak bir devrimci savaş yükselttiğini, böylece "Misak-ı Milli'nin" bir ve bölünmezliğine, bu satıhta alt ve üst sınıfların kaynaşıp saflaşmasına, toplumsal sınıf hareketlerinin ve tarihsel-toplumsal değişim süreçlerinin, tek bir zemin üzerine oturmasına, bir dayanak oluşturduğunu, Kemalizme Türkiye bakımından bir devrimci rol atfederek, onun bunu aynıyla Kürdistan'da oynadığını, dolayısıyla ona karşı Kürdistan'da yükselen ulusal ayaklanmaların özünde irticai ve emperyalizmin işbirlikçileri olduğunu savlar, ve onu Kürdistan'da eksiklikleri ve yetersizlikleri boyutunda! (Ulusal dil ve kültürel hakların tanınmaması) eleştiriye tabi tutarak, derinleştirip bir "burjuva-demokratik" programla bunu aşmayı hedefler.

Bu sosyal-şoven tutum tarihsel olarak, Kemalizmin yarattığı ideolojik-politik atmosfer içinde konumlanarak TKP tarafından şekillendirilmiş ve Dr. Hikmet Kıvılcımlı bir istisna olarak tutulursa 1970 lere kadar Türkiye solunun bütün çevrelerine hakim olagelmıştır. 1970 lerde Türkiye'nin devrimci-radikal hareketleri tarafından önemli ölçüde kırılan bu sosyal-şoven geleneği bu gün ulusal burjuvazinin sol ve küçük burjuvazinin sağ partileri-örgütleri-ile uluslararası revizyonizmin kolları olan revizyonist-reformist partileri sürdürmektedir. Bu arada Kürdistan solunun revizyonist ve reformist çevreleri ile Kürt ticaret burjuvazisinin temsilcileride Kemalist hareket için buna benzer vurgular yaparak, Kürt sorunu "ulusal dil ve kültürel haklarının tanınması" ya da ulusal pazardan daha fazla pay almakla çözmeyi hedeflerler.

İkinci kategoride yer alan Türkiye Solunun parti örgüt ve gurupları Kemalizmin ırkçı-şoven gerici karakterini teşhir etmekle onun Kürt ulusunu boyunduruk altına aldığını kabullenmekle "Misak-ı Milli'nin bir ve

bölünmezliğini ilke olarak red ederlerse de Kemalist hareketin her iki ulustan alt ve üst sınıfları kaynaştırıp tek zemin (Misak-ı Milli) üzerinde saflaşmasının ve bu zemin üzerinde her iki ulusun sınıf hareketlerinin ve tarihsel-toplumsal değişim süreçlerinin içiçe geçip bütünleşmesinin yolunu aştığını ileri sürmekle, onun itici ve ayrıştırıcı rolünü görmezler. Böylece ona alttan alta ilericilik yüklerler yada onun Kürdistan'daki icraatını bazı bakımlardan bir tarihi haksızlık olarak (ör. Kürdistan'ın dört parçaya bölünmesi) adederler. Kürdistan'ın ayrı şekillendirilmesi şansını ve hakkını sadece Kürt ulusal burjuvazisine tanıyan bu kesim, Türkiye'nin küçük-burjuva son parti ve örgütleri ile proleterya hareketine eğilimli aydın guruplarının tutumunu yansıtır.

Aynı sınıf ve tabakalardan gelen üçüncü kategorideki sol parti, örgüt ve guruplar ise, bir adım daha ileri atarak, Kemalist hareketin Kürdistan'da oynadığı sömürgeci rolü bilince çıkarmakla böylece onun Kürdistan devriminin ayrı şekillenmesinin yolunu da (daha çok bir ihtimal olarak) aştığını kabul etmekle birlikte gerek Kürdistan'a yabancılıklarından gerekse de henüz siyasal iktidarla yaka paça olmamışlığın getirdiği "tarih bilinçlerindeki" pekiiksizlikle ikinci kategorideki solun tutumunda bir ayak bağı olarak taşımayı sürdürmektedirler.

Kemalist burjuvazinin ideolojik-politik saldırıları ve terörcü uygulamaları karşısında likidasyona uğrayan TKP düzenin içinde —hemen her konuda burjuva muhalif partilerin eleştirel tutumuyla konumlanıp hapsolürken— denilebilirki en ağır prangasını "Kürt sorununa" yaklaşım noktasında aldı. Kemalistlerin Kürdistan'daki sömürgeci uygulamalarını ilerici-reformcu girişimler ulusal ayaklanmaları da gerici feodal direnişler olarak tanımladı. Türkiye solunun Kürt ulusal varlığında yadsıyan gerici-şoven bir miras bıraktı. 1960'lı yılların sonunda hapsediği sınırlardan çıkıp radikal kopuşlar sergileyen Türkiye solunun bir kesimi "Kürt ulusal varlığını görebildi, ancak Türkiye bakımından "tarih bilinci" tek yüzeysel kalan siyasal mücadele ve

taktiklerde kendisini "anti" olmakla tanımlayan bu kesim, Kürdistan söz konusu olduğunda sığılı bütünü sınır olarak belirledi.

Bu kesim Kemalizmin ve Türk burjuvazisinin Kürtler üzerinde uyguladığı ulusal baskıya ve estirdiği teröre karşı çıkarken bu ulusta ve Kürdistan denilen bu ülkede tarihsel olarak sınıflar mücadelesinin nasıl şekillendiğine ulusal-toplumsal değişim-gelişim sürecinin nasıl bir seyir izlediğine bunların bu günkü sınıf mücadelesine ve ulusal toplumsal hareketliliğine hangi gelenekleri bıraktığına, ne türden dayanaklar verdiğine dolayısıyla onun bu günkü tarihsel doğrultusunun ne olduğuna hiç bakmadı. Türkiye solu, bütün bunları Türkiyede'kiyle eş biçimli eş değişimli ve eş zamanlı sandı ve Türkiye bakımından tesbit edip, bilince çıkardığı fenomenleri "Misak-ı Milli" tablosunun bütünü için genel geçer saydı.

TC'nin kuruluşuna kadar Kürt toplumu feodal-göçebe aşiretçi yapısıyla kapitalizmin gelişme derecesi ve sınıf partililiğindeki boyutuyla şehirleşme olgusuyla vb., toplam olarak sosyo-ekonomik yapısıyla Türk toplumunda çok ayrı özellikler taşıyordu. Toplumsal değişim ve ulusal gelişim süreci bakımından çok daha geri bir düzeyde bulunuyordu.

Geçmişten devraldığı Kürdistan'daki sömürgeci mekanizmayı emperyalizmin işbirlikçisi burjuvazi ile kaynaşmış halde sanayi ve ticari ihtiyaçlarına göre yeniden şekillendiren Türk burjuvazisi Kürtlerin toplumsal yapısını derinden sarstı, onları çok daha gerilere itti. Her şeyden önce - parçalanıp Lozan'da emperyalist devletlercede olaylanan - yeni statüsü ile Kürdistan Kürt ticaret burjuvazisi bakımından pazar veya ticaret serbestliğinin kısıtlanması, yasaklanması demektir. Bu doğal olarak - dört parçada - ulusal pazarın etkinliğinde ve ticari faaliyetlerin yaygınlaşmasında bir gerilemeyi getirdi. Öte yandan daha gelişmiş ve sırtını emperyalist sermayeye dayamış - dahası öntüne sömürgeci devlet zorunu almış - Türk burjuvazisi de Kürdistan'da Kürt ticaret burjuvazisini ya süpürüp attı yada pazar faaliyetlerini son derece sınırladı. Bu durum Kürdistan köy-

lütünde ve esnaf-zanaatkâr erbabında olası bir ticari ve sanai evrilmenin-palazlanmanın yada feodallerin ticari faaliyetlere yönelmelerinin öntünü tıkadı. Bu durum Kürdistan'ın iş bölümünün gelişmesinin ve sınıflaşmalarının hızlanmasını da engelledi. Kürt ticaret burjuvazisi bu uygulamaya - parçalanmışlığa - tepki olarak yaygın kaçakçı şebekeleri oluşturdu, pazardaki parçalanmışlığı bu şekilde aşmaya çalıştı.

Öte yandan, Kürdistan'ın parçalanması - özellikle Türk ve İran sömürgecileri tarafından - sıkı denetime alınması, göçebe aşiretleri yaylak ve konak yollarının kesilmesine meralarının daralmasına, böylece onların bir parçalanma ve dağılma sürecine girmelerine yol açtı. Bu aşiretlerin, sömürgeci uygulamalara baş kaldıranları te'dip edilip Türkiye'de iskana tabi tutulurken, pek çok ferdide kırın deklase kesimlerine katıldı.

Sömürgeci Türk burjuvazisi, sanayi ve ticari alanda sermaye birikimini yoğunlaştırmak amacıyla Kürdistan köylüsüne sürekli ve kat be kat artan vergiler dayattı, tarım ve hayvan vergisi sefer masrafı adı ile işgal ordusunun topladığı "baç" mamül maddelerin fahiş fiatla Kürdistan pazarına sürülmesi, ham maddelerin düşük fiyatla toplanması, Kürdistan pazarına hakim olan gümüş paranın banknot (TL) karşısında sürekli değer kaybetmesi Kürdistan köylüsünü iyiden iyiye yoksullaştırdı. Onun topraktan kopması hızlandı. Topraktan kopmaları çekip emen bir şehirleşmede gelişmediği için kırlar deklase kesimlerle dolup taşı. Esnaf ve zanaatkârların iflası ile iyice kabağan deklase nüfus - şehir ve kırdakilerin toplamıyla - bu dönemde nüfus birleşimi içinde en büyük yüzdeyi tutuyordu.

Kürtleri tepkiye iten dönemin bir diğer olgusunda, Balkan'lardan ve Rusya'dan gelen Türk-göçmen nüfusun yoğun bir şekilde Kürdistan'a yerleştirilmesi idi.

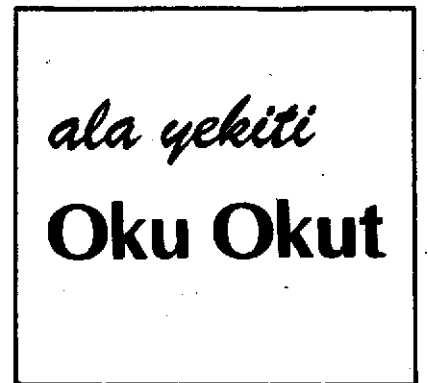
Kemalist-sömürgeciliğin Kürdistan'da feodalizmi belli bir oranda geriletmeye çalıştığı doğrudur. Ancak bu Türk burjuvazisinin sanayi ve ticari çıkarlarına uyarlama tarzında gerçekleştirdiğinden, Kürdistan köylüsü ve ulusal burjuvazisi

bakımından (dolayısıyla ülkede kapitalizmin gelişmesi bakımından) çok daha yıkıcı sonuçlar doğurdu ve bu yüzden de hiç bir ilerici devrimci işleri yoktu. Kürt feodallerine ağır vergiler dayatan, etkinliklerini kırma yönünde siyasi baskılarda yönelen sömürgeci - Kemalistler bu sebeple onlarda da belli bir tepki doğurdular.

Sömürgeci TC'nin Kürt toplumunu derinden sarsan bu uygulamalarına ulusal dilin ve kültürün yasaklanmasında eklenince, Kürdistan'da Şeyh Sait'le (1925) başlayıp Dersim'le (1938-40) noktalan ulusal ve yerel olmak üzere toplam 25 ayaklanma başgösterdi.

Burada TC sömürgeciliğinin bütün uygulamalarını ve onun yarattığı bütün sonuçları sergileme amacını gütmüyoruz. Ayrıca dönemin Kürdistan'ının sosyo-ekonomik yapısını da tahlil etmiyoruz. Vurgulamak istediğimiz Kemalist hareketin ve onun sonucu kurulan TC'nin Kürdistan'daki sömürgeci uygulamalarıyla, Türkiye'den farklı ve daha derin bir biçimde Kürt toplumunu sarsıp alabora ettiği toplumsal değişim ve gelişim sürecine daha farklı bir seyir verdiği, sınıf farklılaşmaları ve hareketlerinde nüfus bileşiminde daha farklı bir tablo ortaya çıkardığı ulusal-siyasal tepkilerde farklı sınıf ve tabakaların öne çıkmasını getirdiği, dolayısıyla birinsindeki (Türkiye'dekinin) ötesindeki ile (Kürdistan) çakıştığı üst üste gelip birleştiği tek bir biçim alıp tek bir kanala aktığı bir toplumsal-siyasal hareketliliğin olmadığıdır.

Devam edecek.

Ala Yekiti 5

JÖN TÜRKLER VE KÜRDİSTAN

Geçen sayıdan devam.

NOT: Bu sayımızda M. Kalman arkadaşımızın "Jön Türkler ve Kürdistan" yazısına son vermek zorunda kaldık. Çünkü bu araştırma yazısı bir kitabın boyutlarında. Bu nedenle tümünü dizi olarak vermemiz mümkün değil. Yazarın ve okurun anlayış göstereceğini umuyoruz. Bundan böyle de okurlarımızdan ve yazar arkadaşlarımızdan 3 sayıyı geçecek dizi yazı yayınlamak amacıyla yollamalarını isteyeceğiz. Mümkünse yazılar tek sayı için olmalı.

Ala Yekîî

BÖLÜM VIII İTTİHAT TERAKKİYE MUHALEFET EDEN KÜRT AYDINLARI

İttihat Terakki gerçek yüzünü gösterdikçe kendisini daha önce Osmanlılık temelinde destekleyen çeşitli uluslara mensup "aydınlardan" bir kısmının saflarından ayrıldığını görüyoruz.

Zengin bir Kürt olan Şerif Paşa ile Mevlanzade Rifat 1909 yılında İslahat-ı Esasiye-i Osmaniye Partisinin kurucuları arasındaydılar. Mevlanzade 31 Mart Olayında katıldığı iddia edilerek 10 yıllık sürgün cezasına çarptırılmıştı. Cumhuriyet döneminde ise M. Kemal onu 150 likler içine dahil etmişti. Halepte kaldı ve 1930'da vefat etti.

Tunaya'nın belirttiğine göre (Siyasal Partiler C.1, s. 222) Şerif Paşa İslahat-ı Esasiye Osmaniye'nin başkanı olduğu Türkler dışında ki toplulukların koruyucusu olduğunu amaçladığını yazıyor.

Şerif Paşa İttihatçıların güçlü oldukları 1913 yılında idama mahkum edilir. Çoğunlukla Paris'te yaşayan Şerif Paşa bir çok yazısında yayınlar.

Ayrıca Şerif Paşa Hürriyet ve İtilaf Partisini de maddi olarak destekler. (Malmisanij age S. 52) Hürriyet ve İtilaf Partisine benzer Milli Muhalefet Partisi'nin başkanlığını da yapar. Bu tavrı Osmanlı Sosyalist Fırkası Paris Şubesinde desteklenir.

Görüldüğü gibi Kürt "aydınları" değişik partiler

içerisinde yer almaktadırlar. Bu partilerin Kürdistan'ın Bağımsızlığı doğrultusunda bir programları olmamakla birlikte mevcut sınıf çıkarılarında doğrultusuna denk düşen örgütlenmeler içerisinde yer almaları hiç kuşku yok ki gerçek yurtseverlikle bağdaşmıyordu.

Hürriyet ve İtilaf Partisi içinde yer alan ünlülerden biride Rewanduz'lu Fanizadelerden Zeynelabidin'dir. Partinin genel katipliğini yapmıştır. M. Kemal onu da 150'likler içine almış o'da uzun yıllar Mısır'da yaşadıkdan sonra affa rağmen Türkiye'ye dönmeyip Rewanduz'da ölmüştür.

Hürriyet ve İtilaf Fırkasındaki bir diğer ünlü kişi Meclis-i Mebusan da Dersim Milletvekilliği yapan Lütfi Fikri'dir.

Aynı zamanda avukat olan bu kişi İttihatçı aleyhtarıydı. Osmanlılık fikrini benimsiyordu. M. Kemal'le anlaşmamıştır. 1925'de İstanbul Baro başkanlığı yapmıştır. Daha sonra istifa eden Lütfi Fikri ayrıca İstiklal mahkemesinde yargılanmıştır.

Celil Celil 1912 yılında "Bazı Kürt militanları İstanbul'da birlik çağrısı yaptılar. Bu çağrıda, tüm dernek ve örgüt delegeleriyle kişilerden, güçlerini birleştirip dayanışma içinde olmalarını istiyorlardı. Bu delegeler, Kürt ulusuna önderlik edecek ve amaca ulaşmayı sağlayacak olan ortak bir parti kurma kararını almışlardır. (Age S. 153 den aktaran Malmisanij Age S. 57)

Yine aynı yıl İstanbul'da Kürdistan Muhibleri (Sevenleri) Cemiyeti kurulur. Birçok yurtsever bu cemiyette yer alır. Ayrıca Kürt öğrencilerince Hêvi adlı bir dernek daha kurulur. 1921'de dahi çalışması vardır.

1912'de Erzurum'da ayrıca İrsad adında bir dernek daha vardır. Hêvi taraftarları Erzurum'da da bir şube açmak isterler. Öyle ki Hêvi'ciler 1913'de Lozan'da bir şube dahi açarlar. Dernek 1913'de Roji Kurd, Hetawi Kurd (Kürt Güneşi), Yekbun adlı dergileri çıkarır. Kürtler arasında okuma yazmanın arttırılmasına önem verir.

Abdullat Cevdet'te bu cemiyet ve yayınlarıyla ilgilenir. Yazılar ya-

zar. Nuri Dersimi Hatırat'ında sık sık Abdullah Cevdet'in yazıhanesine gittiğini yazmaktadır.

Abdullah Cevdet Roji Kurd'de çıkan bir makalesi Ermeni Gazetesi Jamanak'tada yayınlanır. (Sayı 1608). "Sadece iyi niyetle Kürtler özgürlüğe kavuşamazlar. Gerçek çözüm yolu Kürdistan'a ulusun içine dönmektir. Burada, İstanbul'da tartışmak ve ele bağlı durmak anlamsız olup (Kürt) köylere yarar getirmez. Kürt gençlerinin görevi, köylüleri uyandırmak ve medeniyete doğru ilerlemeleri için çaba sarfetmektir". (Aktaran Malmisanij S. 60)

Kürtlerin bir çok yönden araştırılmasını isteyen Abdullah Cevdet'in aynı zamanda Türk milliyetçiliğini öven yazıları da vardır. Osmanlılık fikrini savunması bu yönüyle olumsuzluktur. İttihat Terakkiciler buna rağmen kendisiyle ilişki kurmazlar.

Hêvi'nin üyelerinin müslümanlığı kurtarmak için I. Dünya savaşına katılmaları ayrı bir olumsuzluktur. Zinar Silopi İsviçre'den kalkıp İstanbul'a gelir ve savaşa katılır. Hêvi'nin çalışmaları durdurulur. 1918'de Kürt Ulusal Partisi adıyla yeniden kurulan Hêvi daha sonra Kürt İstiklal Komitesi adını almıştır. (Le Jour Nouveau'dan aktaran Malmisanij S. 61)

İttihatçılar, Ermenilere karşı Kürtleri yanlarına almak isterlerken aynı zamanda Kürdistan'da çıkan en küçük bir başkaldırıya karşı da acımasızdırlar. 1914'deki Bitlis ayaklanması buna örnektir. Mela Selim'in Ermeniler'le birlik yapma istemi gerçekleşmeden Osmanlılar isyanı bastırılır.

Türkçülük hakim ideoloji haline gelince de artık Kürdistan sözcüğü yerini Vilayet-i Şarkiye'ye bırakır. Kürt ve Kürdistan sözcükleri unutturulmaya çalışılır.

Kürdistan Teali Cemiyeti'nin çıkardığı Kürdistan Gazetesinde (Sayı; 5) Kürtlerin göçettirilmesi eleştiriliyor ve ardından da Kürt Göçmenler için çıkartılan yasa maddelerini aktarıyor.

"Madde! 12-Kürtler ufak, ufak kabilelere gönderilecek ve orada genel nüfusun % 5'ini geçmeyecektir. vs....ve Kürt mültecileri yerlerine gönderilmeyecektir.

Madde-13- Yozgat ve Ankara'-
ya Kürt reisleriyle, molla ve nüfuz
sahibi kişiler ilkin diğer kişilerle bir-
likte sevk olunacak ve orada bunlar
diğer kişilerle ilişkide bulunmayaca-
k şekilde ayrılacak ve hükümet
gözetimi altında bulundurulacaktır.
(Aktaran Malmisanij Age S. 65)

I. Dünya Savaşı sırasında Rus
saldırılarından "korumak" için 700
bin Kürdün Orta ve Batı
Anadolu'ya göçtendirildiği resmi
kayıtlarca belgelenmiştir. Kuşkusuz
ki bu yoksul Kürt köylüleri yolda
açlık, hastalık ve askerlerin
vahşetleri nedeniyle bir çokları
katledilmiştir.

I. Dünya Savaşı Sonrası Kürt
Örgütlenmeleri

İstixlase Kurdistan Cemiyeti
(Kürdistan'ı kurtarma derneği)nin
bir telgrafının 1917'de Rusya'nın
Urmie Konsolosluğuna
yollanıldığını Nikitin belirtir. (Niki-
tin Kürtler C.1. S. 195)

Keza 1918'de İstanbul'da Kür-
distan Teali Cemiyeti kurulur.
Diyarbakır, Bitlis, Dersim,
Elazığ'da şubeleri açılır (Jin,
Kürtçe-Türkçe Dergi C.1 S. 115)

Bu dönemde bir çok Kürt
"aydını" boşluktan da yararlanar-
ak devletin kademelerinde yer edi-
nirler. Saray bundan memnundur.
Böylelikle Kürt ileri gelenleri ayrılık
yönünde tavır takınmazlar. Genel
eğilim bazı haklar elde etmektir.
Kültürel çerçeveyi aşmayan bu iste-
klere karşılık bazılarında
bağımsızlık isteği de vardı.

Emperyalist Devletlerin Erme-
ni sorununu daha ciddiye almaları
Kürtleri Osmanlıların yanına çeken
bir etmen oluyordu. İstekleri geri
çevrilen Kürtler müslümanlığın da
etkisiyle Türklere yaklaşıyorlardı.
Genel çerçevede Wilson
Prensipleri'nin uygulanmasını
istiyorlardı. Başta gelen önderler-
den Seyid Abdülkadir'in
bağımsızlığa karşı tavrı Kürdistan
Teali Cemiyetinin bölünmesine
yolaçar.

Teşkilat-ı İctimaiye Cemiyeti'n-
nin kurulması bu nedenleydi. (Bkz.
Zinar Silopi S. 59)

Diyarbakır'da Şeyh Sait isyanı
nedeniyle idam edilen Kemal Fevzi
12 Mayıs 1925 tarihli Vakit
gazetesi'nin yazdığına göre Kürt
Kavi ve Kürt İctimai Cemiyetlerinin
bu bölünmeyle ortaya çıktığını söy-
lemektedir. Nikitin ise bu bölünme-

den Kürt Teşkilat-ı İctimaiye ile
Kürt Millet Fırkasının ortaya
çıkmasını belirtir. (Age S. 196)
Ayrıca Kürt Demokrat Partisinin
olduğunu da (Daniel Methy, Studi-
ca Kurdica Sayı 1-3, S. 43) İngiliz
kaynaklarından öğreniyoruz. İngi-
liz yetkilileri bu partinin Kürt öz-
lemlerini savunduğunu, Ermeni
Taşlaklara benzediğini, derebeyliğe
karşı olduğunu yazar.

Süreyya Bedirhan ise Mısır'da
Kürdistan İstiklal Partisini kurar.
(Z. Silopi S. 166) Ayrıca
İstanbul'da Kürdistan Teali Cemiy-
ti'ne bağlı olarak Kürt Tamim-i
Maarif ve Neşriyat Cemiyeti ve
Kürt Kadınlar Derneği kurulur.
(Jin, Türkçe, Kürtçe dergi 6.1 S. 98-
15)

Mondros antlaşmasından
(Kasım 1918) sonra barış
antlaşmasının hazırlıklarına giden
emperyalistler kendi aralarında
antlaşamadıklarından iş uzuyor ve
1920'de ancak Sevr antlaşması
imzalanıyordu.

Sevr antlaşmasına Kürtleri
temsil için Kürdistan Teali Cemiyeti,
Teşkilat-ı İctimaiye Cemiyeti ve
Kürdistan İstiklal Cemiyeti Şerif
Paşa'yı temsilci seçerler. Fakat
Kürtlere ve Ermenilere ilişkin mad-
deler Kürdistan'da yönetimi elinde
bulunduran bir güç olmadığı için
boşluğu M. Kemal doldurur ve
Sevr'in maddeleri havada kahr.
Emperyalist devletlerin istemi de
bağımsız bir Kürdistan değildir.
İsteselerdi pekala bir Kürdistan ve-
ya Ermenistan devletlerini kurabi-
lirlerdi.

Osmanlılar Kürtlerin ayrılma-
sını önlemek için bir heyet
oluştururlar. Nazır-ı Eşgal Abuk
Paşa, Bahriye Nazır-ı Avni Paşa ve
Kürt Şeyhülislam Haydarizade
İbrahim Efendi'den oluşturulan bu
heyette ruhani etkinliğin'den dolayı
bir Kürdün Şeyhülislamı'na getiril-
mesi ve heyete dahil edilmesi
anlamlıdır.

Kürtler adına Bedirhan
Paşa'nın oğlu Emin Ali Bedirhan,
Murat Bedirhan ve Şura-ı Devlet
Başkanlığı yapmış olan Seyit Ab-
dülkadir'den oluşuyordu. Bu iki he-
yetin yaptığı görüşmeler sonucu.

1) Osmanlı Devleti çerçevesin
de Kürdistan'a otonomi verilecek

2) Otonomi'nin uygulanması
için ciddi tedbirler alınacak.

Tüm bu çabalar Kürtleri oyala-

maya yöneliktir. Kürtlerin örgütlü
bir gücünün olmaması, dağımlık
ve aşiret çelişkilerini giderememeleri
Osmanlı Hükümetinin oldukça
işine gelir.

Emperyalist işgal altındaki
İstanbul'da ki Kürt aydınlarının
Kürdistan'a yönelik ülke toprakları
üzerinde ciddi bir çalışma
yapmalarını gelişmeleri her yönü-
yle etkiler.

Kürdistan'ı ezen devletlerin
devrimcilerinin genel olarak güntü-
müzde hala bir çok olaydan ders
çıkarmayıp Kürdistan sorununu
kalıpcı, sözde enternasyonalist
çerçeve içerisinde yorumlayıp kendi
devletlerinin dolayısıyla emper-
yalist devletlerin işine gelecek şekilde
yorumlamaları, pratik tavır
içerisine girmeleri hiç kuşku yokki
Marksizm adına yapılması bir
yerde anlaşılır olabilirdi.

Kürdistan sorunu, somut
koşulların bir tahlili neticesinde ona
özgü mücadele biçimleriyle
çözülecekse öncelikle her şart
altında Kürdistan proletaryasının
bağımsızlığı söz konusu olacaksa
Kürdistan'da ki ulusal kurtuluş mü-
cadelesi kendi özgücüne sahip ola-
rak gerçek hedefine varabilecektir.

Kürt aydınları, mücadele
geleneği açısından çeşitli nedenlerle
dönemsel mücadele kopukluğunu
yaşamıştır. Bir süreklilik, peryotluk
görülmez. Bu durum Türk aydını
için geçerli değildir. Bilgi ve tecrübe
aktarımı söz konusudur.

Sayfa 10 dan devam

altında toplayıp tek cephede
savaşırma basiretini göstermemele-
rini; sürekli Kürdistan'ın coğrafik
durumuyla, Kürdistan'ın dışa
açılamamasıyla, işgalci güçlerin
Kürdistan'ı dört bir yandan ablu-
kaya almalarıyla büyük güçlerin ce-
hennemi zebanilikler yaparak Kür-
distan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi-
nin önüne dikilmesi vb. nedenlerle
açıklamaya çalışırlar. Şüphesiz
onların habire bozuk bir plak gibi
tekrarladıkları bu sebepler Kürdis-
tan Ulusal Kurtuluş mücadelesini
yakından ilgilendiren ve hatta Kür-
distan ulusal kurtuluş mücadelesini
direkt etkileyen sebeplerdir. Ama
hiçbir zaman Kürt toplumunu
kurtuluşa götürmede kesin belirleyi-
ci sebepler olarak gösterilemez.

Devam edecek.

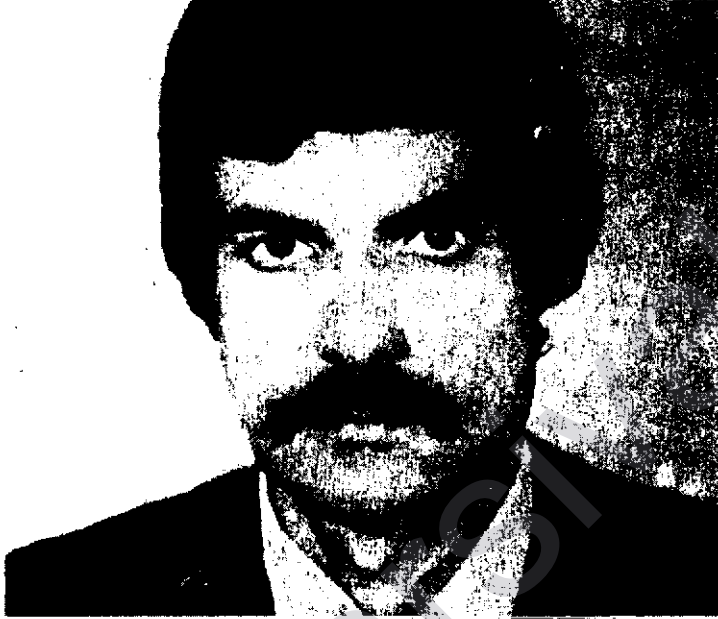

FERİT UZUN

KÜRDİSTAN DEVRİMİNDE YAŞIYOR

Ferit Uzun 22 Kasım 1978 yılında halkımızın sürekli bir şekilde vurguladığı gibi kalles bir tuzak sonucu şehit düştü.

Ferit Uzun, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinde bütün Kürdistan halkının, devrimcilerinin ve demokratlarının çok yakından tanıdığı ve sevdiği bir önder kişiliktir. O yarattığı pratik devrimci kazanımlarla, devrimci geçmişiyle, dost ve düşman güçlerin önünde saygıyla eğildiği devrimci-önder kişiliği şahsında cisimleşirdi.

Ferit Uzun

Kürdistan Ulusal Kurtuluş ve Sosyalizm Mücadelesinde yaşıyor.

Ferit, 12 Mart döneminden önce DDKO'nun çalışmalarına katıldı. Faşizme karşı anti-faşist, anti emperyalist gençlik hareketine aktif olarak katıldı. 12 Mart Faşizminde tüm devrimciler ve yurt-severler gibi, o da kendisini zindanlarda buldu. Genç yaşına rağmen, onun ceza evlerinde yarattığı devrimci, direnişçi çizgi hala, o dönemin tarihi koşullarında dikkate alınarak, övgülerle anlatılır.

12 Mart Döneminden sonra Kürdistan'da devrimci gençliğin ve aydınların M.L.'e yönelmesinde önemli görevler üstlendi. M.L.'in Kürdistan'da yaygınlaşmasında gerek üniversite yıllarında, gerekse memleketi Siverek'de ziraat mühendisi olarak görev yaptığı dönemde büyük hizmetler sundu. Kürdistan

proletarya hareketi KAWA'nın kuruluş yıllarında, oluşumunda aktif olarak yer aldı ve önemli derecede katkılarda bulundu.

Çok yönlü olarak devrimci kişiliğini uzmanlaştırarak, Kürdistan devrimine değişik alanlarda hizmetlerde bulundu. 12 Mart döneminin hemen ertesinde ilk defa piyasaya sunduğu müzik kasetiyle Kürt müziğine de büyük hizmetlerde bulundu.

Hareketimizin önder kadroları arasında yer alarak, Kürdistan'da

sunda da mücadele etti. Birlik doğrultusunda önemli istek ve arzusunun sürekli dile getirmesine rağmen, revizyonist üç dünya teorisinin estirdiği rüzgara göğüs geremiyerek sonuçta "üç dünyacı" saflarda yerini alması ve bu temelde Kürdistan halkına ışık ve umut saçan; tüm devrimcilerin yegâne umudu durumunda olan hareketimizin bölünmesinin ve büyük darbe almasının önüne geçip, cereyana göğüs geremedi. Bu O'nun hayatında işlediği en önemli hataydı.

Bütün bu duruma rağmen Kürdistan Proletarya Hareketi KAWA'nın 1988 Birlik Konferansı, Ferit Uzun'u Kürdistan devrimi ve hareketimizin şehitleri arasına yerleştirerek, O'nun anısı önünde saygıyla eğilerek mücadelesini önder kılmanın zorunluluğunu belirtti.

O'nun anısını vesile edinerek, biz, mücadele yoldaşları olarak, şu gerçekleri bir kez daha vurgulamayı zorunlu görüyoruz. Ferit, bir devrimci önder olarak Kürdistan halkının Devrim ve Sosyalizm mücadelesinde yaşıyacaktı. O Kürdistan devriminde ve insanlık tarihinde onurlu yaşamıyla yüceleşecektir. Katilleri ise, onursuzluklarıyla her gün yeniden bin kez daha kahrolacak, Kürdistan devriminin acımasız intikamından kendilerini kurtarmayacak, bunun verdiği korkuyla her gün yeniden öleceklerdir.

O'nun anısı önünde bir daha saygıyla eğilirken, O'nun anısına bağlılığın Kürdistan Proletarya hareketi KAWA'nın bayrağı altında tüm Kürdistan'lı devrimcilerin, komünistlerin Ulusal Kurtuluş mücadelesinde örgütlü savaşım yükseltmeleri anlamını taşıdığı bir kez daha önemle vurguluyoruz. Öyle bir örgütlü savaşım ki, proletarya partisinin önderliğini yaratarak, Kürdistan halkının gerçek kurtuluşunu garantileyecek; günümüzde komünizme karşı estirilen revizyonist-kapitalist rüzgarın inadına ve onu bütünüyle etkisiz kılarak sosyalist Kürdistan'a ulaşmayı emin adımlarla başaracak....

KÜRDİSTAN MİLLİ KURTULUŞ SAVAŞINDA PROLETER TUTUM VE KÜRT BURJUVA MİLLİYETÇİLİĞİNİN KAÇINILMAZ SONU

Y. Rohat

Kürdistan toplumu günümüzdeki diğer toplumlar gibi sınıflı bir toplumdur. Tüm Kürdistan insanını aynı potada değerlendirmek mümkün değildir. Kürtler; Proleterleriyle, köylüsüyle, burjuvasıyla ve ağasıyla bir halktır. Kürdistan'daki üretim araçlarının düzeyi, Kürdistan insanının üretim araçları karşısındaki konumu, onların Kürdistan'da gerçekleşen üretime ortaklık dereceleri; onların düşüncelerini belirler, onların gelecekteki ve şimdiki örgütlülüklerinin niteliğine damgasını vurur. Düşünce maddenin bir türevi olarak ortaya çıkar. Yani düşünce ikinci veri olarak kendisini gösterir. İnsanların düşüncelerini belirleyen şey onların toplumsal varlıklarıdır. Düşüncelerin insan davranışı üzerindeki etkisi inkâr edilemez, ancak son tahlilde tüm davranışlar maddenin birer türevi olan düşüncein ürünü olarak ortaya çıkarlar.

Düşünce kaynaklandığı maddi zeminin tümüne aittir. Bir düşünceyi kaynaklandığı maddi zeminin yalnızca bir parçasına maletmek insanı bir takım yanlışlıklar yapmaya götürür. Bazen bütünü bir parçası bütünden kopar, tamamen ayrı ve bağımsız bir gelişme göstermeye başlar. Belli bir dönemden sonra bütünden kopan ve bağımsız bir gelişme yoluna giren şeyi hala eski bütünün bir parçası olarak değerlendirmek mümkün değildir. Bir zamanlar serflerin kölelikten kopuşu ve bağımsız birşeyi izlemeye başlamaları veya proletaryanın yoksul köylü katmanlarından koparak, proleter sınıf sıfatıyla yeni birşey olarak tarih sahnesine çıkıp gelişmesi gibi. Parça-bütün, bütün-parça ilişkisinde, bir bütünü bir parçasını ele alıp, o parçadan çıkan sonuçları tüm bütüne maletmek yanlıştır. Keza bütünden tamamıyla kopmuş bir parçaya, eskiden ait olduğu bütünü özelliklerini maletmeye çalışmak da oldukça sakıncalı ve yanlıştır. Bazen ayrı ayrı bütünlere kopan parçalar, bazı tarihi şartlarda bir araya gelirler, yeni bir sentezden geçip yeni bir bütün olarak tarih sahnesine çıkarlar. Amerikan ulusunun oluşumu gibi.

Kürdistan ülke olarak bir bütündür. Günümüzde Kürdistan'ın suni olarak sömürgeciler tarafından bölünmüş olması bu gerçeği değiştirmiyor. Çünkü Kürdistan toplumunun geleceğini ve düşüncesini belirleyen şey Kürdistan'daki maddi koşullardır. Kürdistan'daki maddi koşullar, kapitalizmin tam şafağında olmasa da Kürtleri tek ulus olarak tarih sahnesine çıkartmıştır.

Kapitalizmin şafağında, Kürdistan Osmanlı ve İran Safevi İmparatorlukları arasında bölünmüş haldeydi. Bu bölünmüşlük 1639'da gerçekleşen Kasr-ı Şirin antlaşmasına dayanıyordu. İran Safevi ve Osmanlı sınırı günümüzdeki Türk-İran sınırı gibi mayınlı tarlalar ve dikenli tellerden ibaret değildi. İki parçadaki Kürt halkının ilişkileri, pratikte hayat hakkı bulamayan tüm engellere rağmen her yönüyle devam ediyordu. Kürdistan'da kapitalizmin gelişme seyri dönemindeki maddi koşullar, Kürdistan'ın her iki parçasındaki Kürtleri aynı idealer etrafında birleştirdi. Cılız da olsa feodal yerel kapalı ekonominin parçalanarak, yerini Kürdistan çapında bölgeler arası ticari ilişkilerin geliştiği tek pazara bırakması ve Kürtçenin bu pazar üzerinde ticari ilişkileri sağlayan biricik hakim dil olması, Kürtleri tek ulus olarak tarih sahnesine çıkardı.

Emperyalizm dönemine gelindiğinde, Kürtler tek ulus olarak tarih sahnesindeki yerlerini almışlardı. Emperyalizm tek tek ulusal pazarların dünyada giderek tek pazara dönüştüğü, ülkelerarası ilişkilerin habire geliştiği, modern teknolojinin haberleşme ve ulaşımın dünyayı giderek küçülttüğü bir dönemdir. Emperyalizm döneminde ortaya çıkan otomasyon, bilgisayar ve robot olgusu; emperyalizmi giderek kaçınılmaz sonuna yaklaştırır. Emperyalizmin sonunu yaklaştıran maddi koşullar aynı zamanda kapitalizmin şafağında ortaya çıkan ve emperyalist sistemin ilk ön aşaması olan kapitalist sistemin ürünü ulusların sonununda hazırlar. Kapitalizmin şafağında ve gelişme seyri döneminde ortaya çıkan tüm ulus-

lar giderek adım adım kaynaşırlar. Günümüzde gelecekteki kaçınılmaz bu kaynaşma süreci bazı nüveler halinde de olsa kendisini göstermektedir. Tarihi gelişmeler bu yöndedir. Tarih çarkı bu yönde dönmektedir. Tarih çarkının bu yönde dönmesi bir yana; emperyalizm dönemine bir ulus olarak ortaya çıkan halkların, emperyalizm döneminde veya daha sonraki dönemlerde farklı uluslar olarak bölünüp, yeni ayrı ayrı uluslar olarak uluslaşmaları mümkün değildir. Devlet sınırları sürekli değişme gösterir. Ekonominin katı kuralları devlet sınırları tanımaz, onları adım adım dejenere eder, sonunda kalbura çevirir ve yıkar. Dünyadaki ekonomik sistemin kaynaşmasına ve büyümesine oranla devlet sınırları adım adım yokoluşa doğru gider. Emperyalizmin sonuna yaklaşmasına oranla tek tek uluslar yokoluşa doğru gider. Emperyalizm döneminde varolan ulusların suni olarak bölünüp onlardan yeni ulusların çıkması mümkün değildir. Emperyalizm dönemine tek ulus olarak varmış bir halk emperyalizm döneminde bin parçaya bölünse, tek ulus olma özelliğinden birşey yitirmez. Tarihin 20. yüzyıldaki gidişatı yeni ulusların oluşması yönünde değildir, bunun tersi ulusların adım adım yokoluşa doğru gitmesi yönündedir. (*)

Günümüzde devlet sınırlarının doğallığa dayandığı, hemen hemen hiçbir devlet yoktur. Devlet sınırları doğal değildir. Devlet sınırları sürekli değişme gösterir. Devlet

* Yahudiler istisna olarak emperyalizm döneminde uluslaşmışlardır. Yahudiler dışında yeniden uluslaşan herhangi bir halk yoktur. Günümüzde bir zamanlar sözümlü ulus sorununu çözümlü Sovyetler Birliği'nde ulusal hareketler oldukça alevlenmektedir. Bundan hareketle bazı "sivri zekâlılar" kalkıp ulusların sönüşe doğru değil de yeniden dirilişe doğru şahlandıklarını avazları çıktıkları kadar bağıraabilirler. Sovyetlerdeki gelişmeler ayrı bir yazı konusudur. Ama şu kadarını belirteyim: Tüm uluslar özgür bir temelde tüm özgürlüklerini tadip gelişmelerini en uç noktaya vardırıktan sonra doğal bir ölümlü sürecine girerler. Sovyetler Birliği'nde devrim sonrası, üst yapının dayatmasıyla ulusal sorun çözülmeye çalışılmıştır. Üst yapının dayatmaları kendisine alt yapıda yeterli zemini yaratamadığı için, varolan teorik düzeydeki eşitlik Sovyetlerdeki uluslar arasında sağlanamamıştır. Günümüzde ulusal sorunların Sovyetler Birliği'nde yeniden alevlenmesinin nedeni esas olarak budur.

sınırlarının varlık nedeni dünyadaki hakim sınıflardır. Esasta dünya emek ordusunun devlet sınırlarına ihtiyacı yoktur. Yalnızca ilk başlarda iktidar olduğu alanlarda, korunma amacıyla geçici bir süre için zorunlu olarak emek sömürsünün olduğu alanlarda sınır çizilir. Bu ilerde tüm sınırları ortadan kaldırmaya neden olacak sistemin kuruluşu için bir hazırlık evresidir. Bu hazırlık evresinde de sınırların yaratılmasına neden olan biricik güç yine dünya hakim sınıflardır. Eğer onlar olmamış olsaydı, emeğin iktidarı böyle birşeye ihtiyaç duymazdı.

Kürdistan'daki maddi koşullar sömürgecilerin devlet sınırlarını tamamen kaldırmıştır. Kürdistan insanı tüm suni engellemelere rağmen ilişkilerini sürdürmüştür. Ekonominin katı kuralları sömürgecilerin tüm emir ve mazbatalarını geçersiz kılmıştır. Dünya pazarının giderek tekelleşmesi, teknolojiye ve ulaşımındaki gelişmeler; Kürt insanı arasındaki bağları giderek güçlendirmiş, Kürt insanının kalbinin giderek aynı istek ve idealler uğruna çarpmasına neden olmuştur. Günümüzde Kürt ve diğer birçok ezilen ulusta ulusal bilincin doruk noktasına çıkması, bu ulusların sürekliliğinin göstergesi değildir. Bu uluslar da ulusal özgürleşme serbestliğini tattıktan sonra, diğer uluslar gibi tarih sahnesinde göçüp gitmeye doğru yol alacaklardır. Günümüzde ulusların serbestçe hareket etmesine mani olan herşey, uluslara varlık nedeni- dir.

Günümüzde ezilen, parçalanmış bir sömürge olarak Kürdistan bir bütündür, onun üzerinde yaşayan Kürt ulusu birdir ve tektir. Kürt ulusunun varoluşuna neden olarak şartların tümü Kürdistan'da mevcuttur. Kürdistan'da bu şartlar sürdüğü müddetçe Kürt ulusu daha da bağnazlaşacaktır. Kürt ulusu serbest ve özgürleşme ortamına girinceye kadar kaçınılmaz olarak bu bağnazlığı sürdürülecektir. Bu suni olmayıp doğaldır.

Modern dünyamızda Kürdis- tan ve Kürt insanına ilişkin yapılacak bir değerlendirme, tüm Kürdistan'ı ve Kürt ulusunu kapsama- mak zorundadır. Kürt toplumunun tümünü değerlendirme özelliğinden uzak tespitler ve görüşler, pratikte geçerliliklerini yitirir. Reel gerçekle

hareket edilerek tespit edilmeyen her tez somut değildir, yalnızca bazı kişilerin ve çevrelerin subjektif niyeti neticesinde ortaya çıkan, hiçbir zaman politik geçerliliği olmayacak kuru sıkı tezdur. Kürdistan'da toplumsal dönüşümün sağlanması için, Kürdistan'da üretim araçlarının gelişmesi önünde engel teşkil eden barikatlar parçalanarak yıkılmak zorundadır. Kürdistan sorununun çözümü, Kürdistan'da üretim araçları ile üretim ilişkilerinin içerisinde buldukları kaosu giderilmesiyle yakından ilgilidir. Bu kaosu kim, neyle giderecektir?

Üretim araçlarının gelişmesi önündeki barikatları kim, neyle yıkacaktır?

Günümüzde bir avuç milli hainin dışında Kürdistan'daki her sınıf ve tabakanın, Kürdistan'da üretim araçlarının özgürce gelişmesinde ve üretim ilişkilerinde adilane gerçekçi bağların kurulmasında çıkarı vardır. Fakat Kürdistan'daki sınıf ve tabakanın, Kürdistan'da gerçekleşecek toplumsal kurtuluş karşısında tavrı aynı değildir. Kürdistan'da kızgın devrim fırtınaları arasında, toz duman bulutları içerisinde fişkirip yeşerecek bağımsız ve özgür Kürdistan toplumunda menfaati en fazla olan sınıf Kürdistan işçi sınıfıdır. Kürdistan yoksul köylülüğü üretim karşısındaki konumu, hergün toprakları koparılan ve emeğini büyük şehirlerde pazarlamak zorunda bırakılan güç olmasından dolayı, Kürdistan işçi sınıfından kesin duvar ve çizgilerle ayrılmaz. Kürdistan yoksul köylülüğü (kırsal proleterleri) ve işçi sınıfı Kürdistan toplumunun ezici çoğunluğunu oluştururlar. Kürdistan toplumu bir taraftan dışarı karşı şiddetli bir anti-sömürgeci mücadele içerisinde varlığını sürdürürken, diğer yanda kendi içerisinde kızgın sınıf çatışmalarına sahne olmaktadır. Bu çatışmalar Kürdistan'daki milli mücadelelerin seyrine bağlı olarak bazen yükseliş bazen düşüş gösterirler. Kırsal alanların Kürdistan'da giderek boşalması, küçük şehir ve kasaba nüfuslarında son yıllarda oldukça büyük artışın olması, henüz köylülükle tüm bağlarını koparamamış bir işçi sınıfının sürekli doğup büyümesine neden olmaktadır. Bu gelişmeler Kürdistan işçi sınıfının niteliğini, onun ulusal kurtuluş mücadelesin-

deki yerini ve gelecekteki tarihi rolünü direkt etkilemektedir.

Kürdistan'da gerçekleşecek toplumsal kurtuluşta; bir avuç çasın dışında; aşağı-yukarı, az veya çok tüm sınıf ve tabakaların menfaati vardır. Yalnız Kürdistan'da gerçekleşecek toplumsal kurtuluşta baştan sona kadar menfaati olan biricik güç Kürdistan emek ordusudur (bununla işçi olsun, köylü olsun geçimlerini yalnızca emeklerini satarak sağlayanları kastediyoruz). Kürdistan emek ordusu dışındaki, Kürdistan'lı tüm güçlerin baştan sona kadar Kürdistan devrimiyle beraber hareket etmeleri mümkün değildir. Mümkün değildir çünkü; dünya görüşleri Kürdistan toplumunu bilimsel bir tonda değerlendirmeye, bütün ve bütünü değerlendirilmesinden hareketle bilimsel tespit ve sonuçlara varmaya mücadele etmemektedir. Aynı zamanda onların sınıfsal konumları yani üretim araçları karşısındaki durumları, onların Kürdistan'da militan toplumsal dönüşümü sağlayacak bir dizi devrime katılmalarına mücadele etmez. Onlar üretim araçları karşısındaki durumlarından ve üretimden aldıkları büyük ve haksız paydan dolayı, ya milli kurtuluş savaşı döneminde, yani henüz işin başında ya da milli kurtuluşun hemen sonra gericileşirler, toplumsal militan dönüşüm önünde engel olmaya başlarlar. Ulusal mücadele esnasında tali plana düşen çelişkileri yeniden alevlendirmeye çalışırlar. Bu konumlarından dolayı toplum içerisinde giderek gerici bir rol oynarlar.

Günümüzde; Kürdistan emek ordusu dışındaki güçler, Kürdistan'da toplumsal devrimci dönüşümü sağlamak doğrultusunda propagandalarını yaparlarken, Kürdistan yoksul işçi ve köylüsüne gelecek güzel günler vaad etmektedirler. Bunlardan bazıları daha da ileri giderek cüretkar bir tavırla Kürdistan emek ordusu ve onun örgütlülüğü adına da hareket etmektedir. Bu sınıflar geçmişte Kürt halkına yaptıkları ihanetleri ve günümüzde uyguladıkları yanlış politikaya ile Kürt halkının kurtuluş mücadelesini adım adım imhaya götürmelerini, şimdiye kadar Kürt halkını düşmanlarına karşı tek bayrak

Devamı sayfa 7 de

Batı Alman Emperyalizminin Kürdistan Halkına ve Ulusal Kurtuluş Mücadelesine Karşı Saldırıları durdurulmalıdır

Federal Alman Cumhuriyeti, PKK'ye karşı açmış olduğu davanın arkasına gizlenerek, Kürdistan Halkına ve Ulusal Kurtuluş Mücadelesine saldırıyor. Bu saldırıların teşhiri devrimci bir görevdir. Ala Yekîti, Kawa Hareketi'nin Ekim 1989 tarihinde bu konuyla ilgili dağıttığı bildiriye kamu oyuna sunar.

Devrimci Demokratik Kamuoyuna,

Batı Alman Emperyalizmi tarafından Kürdistan Halkına ve Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine karşı geliştirilen saldırıları etkisiz kılalım!

Kürdistan Bağımsızlık Mücadelesi, emperyalizm ve sömürgeciliğin mühürünü taşıyan ve halkların gerçek iradesini yansıtmayan Ortadoğu Haritasını değiştirmeye doğru yaklaştıkça; Kürdistan, çağdaş dünyamızda en doğal hakkı olarak özgür ve onurlu yerini almadaki ciddi adımlar attıkça, bu haritanın değişmesinden rahatsız olan güçlerin sistemli ve örgütlü saldırılarıyla karşılaşmaktadır. Bu saldırı, son yıllarda giderek belirgin bir hal alan, Sosyalizm ve Devrim Mücadelesine karşı, kapitalist-revizyonist sistemin planlı, örgütlü, sistemli geliştirdiği genel saldırının bir halkalarıdır aynı zamanda.

Bir yıldan bu yana, Almanya'da PKK'lı 17 Kürt yurtseverleri aleyhine büyük gürültülerle açılan davada, benzer durum gözlemlenmektedir. Federal Başsavcının hazırladığı iddianame ve dava seyrine bir göz atıldığında rahatlıkla görülecektir ki, FAC bu davayı araç ederek, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine, Kürdistan

Halkına ve Sosyalizme saldırmaktadır.

Federal Alman Devletince tekelci sermayesinin KUKM'ne saldırıları yeni değildir.

Kanlı Saddam Rejiminin Halepçe Jenosidi ile bütün insanlığa karşı işlediği suçta, emperyalist tekellerin ve özellikle Batı Alman tekellerinin rolü çok açıktı. Binlerce Kürdistanlının kimyasal bombalarla en vahşi bir şekilde katledilmesinde bu tekellerin rolü hala unutulmadı, unutulmayacak da.

Faşist Evren Cuntası işbaşına geldikten sonra askeri ve ekonomik yardımlarda, onu en aktif destekleyenlerin başında FAC gelmektedir. İnsan Hakları ve özgürlüklerinin şampiyonu kesilen bu Batılı güçler, Evren'in işkence ve terörünü beslediler. Kürdistan'daki vahşetini beslediler.

Nato tatbikatlarında, askeri operasyon ve katliamlarda Alman savaş sanayi, Türk sömürgeciliğinin hizmetinde, Kürdistan halkına karşı harekete geçirildi. Alman sınır Güvenlik Komandolarının eğitim ve desteğinde Türk Ordusu Kürdistan'da sömürgeci zulmü yaşıyor. Siyasal alanda sömürgeci devletlere sunulan destekle, insan haklarını hiçe sayan, sömürgeci faşist-terörcü pratik destekleniyor.

Federal Almanya'da yarım milyon nüfusa sahip Kürt Azınlığı Kürdistan halkının bir parçası yaşıyor. Kürt Halkının Ulusal, demokratik hakları açıkça hiç sayılarak; sömürgeci devletlerin hayata geçirdiği pratik, "uygarca" Avrupa'da yürütülüyor. Demokratik bir devlet olduğunu iddia eden, FAC'nin Ortadoğudaki Türk, İrak, İran, Süriye sömürgeci ırkçı devletleri arasındaki fark nerede? İki bir Avrupa ile Ortadoğu arasındaki

"kocaman" farklılıktan dem vuran ve böbürlenilen, FAC ve diğer Batı Avrupalı devletlerin "Avrupa"lığı nerede? Yoksa Kürdistan sorunu ve halkı noktasında bütün farklar siliniyor mu?

Şu anda Almanya'nın değişik cezaevlerinde bulunan 17 Kürt Yurtseverine ve Almanya'da diğer politik tutuklulara karşı konulan yasaklamalar paketi ve tecrit hücrelerini hangi "Avrupaî"likle açıklamak gerekir? Tutukluların gazete ve kitap okumasını engelleyen uygulama, psikolojik işkence, tecrit hücrelerini; hangi "insan haklarıyla" açıklamak mümkün? Bütün bunlar FAC'nin gerçek yüzünü sergiliyor.

Uluslararası bir dizi sözleşme ve BM 1970 Tasarısı; sömürge halkların, imkânları ölçüsünde gerekli tüm araçlarla sömürgeciliğe karşı bağımsızlık mücadelesi vermesini, bu hakların en meşru hakkı olarak görürken; FAC ve diğer emperyalist devletler; Kürdistan halkının bu meşru hakkının karşısına geçip; sömürgeci devletleri neden desteklemektedirler?

Tarihin ileriye akışıyla, insanlığın mutlu geleceğiyle tamına uyumluluğu temsil eden Kürdistan Bağımsızlık Mücadelesine olan bu düşmanlık terk edilmelidir. Çünkü, Kürdistan halkına düşmanlık aynı zamanda bütün dünya halklarının çıkarlarına da düşmanlıktır. Çünkü Kürdistan halkı ve mücadelesi; geleceği, tarihi haklığı, doğruyu ve güzeli temsil etmekte; buna karşı duranlar ise tüm halkların, çağdaş insanlığın iradesine karşı durarak işkenceyi, terörü, çürümüş sömürgeciliği, karanlığı temsil etmektedirler.

(Devamı 24. sayfada)

FATOŞ GÜNEY'DEN DEVRİMCİ DEMOKRATİK

KAMUOYUNA ÇAĞRI

Değerli Arkadaşlar,

Karanlıklara öfke ve nefretimiz ile, Yılmaz Güney'i yitirdiğimiz bir 9 Eylül'ün beşinci sene-i devriyesini de geride bıraktık. Geçen beş yılda Yılmaz Güney, 'ekmek, gül ve hürriyet günleri' uğruna özgürlük ve demokrasi mücadelesi veren, Türkiye ve Kürdistan'da giderek daha fazla sahiplenilen bir mücadele simgesi haline geldi

12 Eylül rejiminin çok çeşitli biçimlerdeki saldırgan önlemleriyle yoketmeyi, unutturmayı, belleklerden silmeyi deneyerek "yasak"lamaya kalktığı Yılmaz Güney'in 104 filimini "yakıp-yok eden" bir yönetimin 'kültür bakanı', "Yılmaz Güney sorunu beni aşar" derken; Eylül rejimi yöneticilerinin her türlü regici çabalarına rağmen, Yılmaz Güney gerçeğini Türkiye ve Kürdistan'ın gündeminden çıkartamadıklarını, açıkça itiraf etmiş oluyorlardı.

Öncelikle şunun altını özenle çizerek belirtmeliyim: Yılmaz Güney sorunu bugün Anadolu'da, demokrasi ve özgürlük mücadelesi verenlerin de demokrasi ve özgürlük mücadelesi düşmanlarının da her zamankinden daha fazla gündem maddesi olup çıkmıştır. Çünkü Yılmaz'ın uğruna bütün bir ömrünü adadığı toplumsal ulusal kurtuluşçu düşünceleri ve mücadelesi, Eylül ve uzantısı yönetimin dengelerini sarsarak ilerlerken: Yılmaz'ı yitirdiğimiz beş yıllık süre içindeki "Yılmaz Güney'i tecrit ve unutturma" çabalarına boyun eğmeyen faaliyetlerimiz de yavaş yavaşta olsa ilk sonuçlarını vermeye başlamıştır.

Eylül rejiminin Yılmaz'ın 104 filimini imha ettiğinden ve bu suçlarının da "failinin meçhul" olmadığından söz etmişim... Bugün Yılmaz Güney sorunundaki "suçlarıyla" da köşeye sıkışanlar, elbette bu noktaya kendiliğinden gelmediler. "Yılmaz Güney sorunu bizi aşar" demenin acizliğini durup-dururken kabullenmek durumunda kalmadılar. Onlar bu noktaya ulusal ve uluslararası plandaki bir dize mücadele ile vardılar. 'Tüm Dünya Yönetmen Dernekleri'nin

Avrupa'dan Amerika'ya değin ki destekleriyle örneğin Ettore Scola'dan Bertolucci'ye uzanan en ünlü yönetmenlerin Yılmaz üzerindeki baskılar konusunda K. Evren ve T. Özal'ı uluslararası planda açıkça ve sert bir biçimde uyarmalarıyla ulaşılmıştır.

Uluslararası alanda yapmaya gayret ettiklerimiz yanında Türkiye boyutunda da sansür kurulunun Yılmaz konusundaki tavrı 2000'e Doğru dergisi ve kimi basın yayın organları yanında, yine kimi ilerici çevrelerin aktif katılım ve katkılarıyla güncelleştirilmeye çalışılmıştır. Bu ve benzeri çabaların reklamsız/yaygarasız bir mütevazilikle 'iğneyle kuyu kazarcasına' gerçekleştirilmesiyle dir ki, Yılmaz Güney üzerindeki "yasaklara karşı" **YILMAZ GÜNEY'E ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİ ULUSAL VE ULUSLARARASI PLANDAKİ EN GENİŞ DEVRİMCİ DEMOKRATİK GÜÇ VE ÇEVRENİN ACİL SORUNU KILINABİLMİŞTİR.**

Kaldı ki Yılmaz'ı yitirmemizin beşinci sene-i devriyesinde, İstanbul valiliğince 9 Eylül 1989'da Yılmaz Güney'i Anma Toplantısına izin verilmez iken: (ne ilginçtir ki !) benzeri diğer toplantılara da İstanbul Valiliğince izin verilmiştir. İtiraf etmeliyim ki, onların Yılmaz'dan korkuları boşuna değildir, çünkü geçen beş yılın ardından Yılmaz'da kavgası da tek başına ve sahipsiz değildir. Örneğin İstanbul valiliğinin izin vermemesine rağmen, Türkiye'de ilişki halinde olduğum kimi çevrelere: Ankara, İstanbul ve Diyarbakır'da Yılmaz Güney'i anma ve yapılacak olan anıta halkında katkısını sağlamak amacıyla bir dize toplantılar örgütlemelerini önererek, onlara 'Umut' filiminin bir kopyesini de gönderdim. (Bu toplantıların gerçekleştirilip gerçekleştirilememesi elbette söz konusu çevrelere aittir.)

Özetle; tüm ilerici, devrimci ve yurtsever çevrelerle en geniş birlik zeminlerinde demokratik işbirliği anlayışı ve arayışı içinde, Yılmaz Güney'e özgürlük mücadelesini yükseltmeye çalıştığımız bu kesitte;

kimi çevreler de Yılmaz Güney'in mezarının Türkiye'ye nakli konusuna yoğunlaşmaktadırlar. Bu konuda yeri gelmişken şunu belirteyim: Türkiye'de işkenceler, insan hakları ihlalleri ve zindanlardaki zulüm tüm şiddetiyle devam ederken; ve ayrıca Kürdistan'daki asimilasyon ve jenosit politikaları doğrultusunda Kürt ulusu en temel demokratik hak ve özgürlüklerinden mahrum bırakılmışken; Yılmaz'ın mezarının Türkiye'ye nakli sözkonusu olamaz. Bundan söz etmek ise, Yılmaz Güney'in mücadelesine ciddi bir haksızlık olur. Yılmaz Güney Türkiye'yi, karşı çıktığı şartlarda köktenci değişiklikler olmadan, kesin kez dönmeme kararı ile terketmişti. Bu şartlarda köktenci değişiklikler olmadan Yılmaz'ın mezarının Türkiye'ye taşınması kendisinin anısına ve mücadelesine büyük bir haksızlık olur.

Kaldı ki anımsatmadan geçmiyeyim: Yılmaz'ın Türkiye'deki filimlerine ilişkin ki yasaklar devam ederken, o'nun Türkiye'ye nakli fikri, Yılmaz'ı "yasak"lıyan zihniyete istediği türden ve sessizce 'teslim olmak'tan başkaca ne gibi bir anlam taşıyabilirki ?..

Yılmaz'ın Türkiye'ye naklinin, Türkiye'deki gerçek demokrasinin sokaklardaki emekçi insanlarımızca kazanılmasıyla üst üste çakıştığında altını özenle çizerek, Yılmaz Güney anıtı ve bu yoldaki çalışmalarımız konusunda da sizleri aydınlatmaya devam edersem; şunu belirtmem gerekir: Yılmaz'ın mezarının yapımı gerçekten gecikti ve bir hayli uzadı. Bunun hepimizi üzen bir durum olduğu şüphesizdir.

Bu 'durumun' nedenine değinmek gerekir ise; Cannes'den, 'Duvar' filimine ya da bu film den Yılmaz'ı kaybetmemize kadar ki kesitte de ekonomik sorunlar sürekli olarak tüm ağırlığıyla devrede oldu. Mali sorunları aşabilmek için bugüne kadar boş durulmadı. Türkiye'nin yakın tarihi zeminin de Yılmaz'ın sanatını ve mücadelesini anlatan bir dökümanter filim Güney filimcilikle gerçekleştirildi. Bu filimin geliri ile Yılmaz Güney

Anıtını gerçekleştirmeyi düşünüyordum. Ama bu faaliyet onun kişiliğinde demokrasiye yönelen saldırıların propagandası yönünde başarılar elde ettiyse de, ekonomik olarak anıtın finansmanına yetmedi.

Varılan noktada Yılmaz'a yönelen baskı, komplo ve gerici/şöven saldırılara karşı bir yanıt niteliğinde olmak üzere, Türk, Kürt ve diğer azınlıklardan halklarımızın katılımı ve katkılarıyla, Yılmaz'ın sanatçı ve militan kişiliğini mücadelesiyle simgeleyen bir anıtın yaratılması amacı önümüze konmuştur. Bu cümleden olarak Türkiyeli ve Kürdistanlı en geniş demokrasi güçleriyle, 21. Ocak 1990'da saat 14 ile 20 arasında Paris'teki Zenith salonunda yazar, sanatkar, entelektüel ve politik kişiliklerle Yılmaz Güney'e özgürlük toplantısı düzenlenecektir.

Toplantının tüm gelirlerinin Yılmaz Güney anıtı fonuna nakledileceği bu etkinlik, hiç bir po-

litik yoğunlu veya kesime angaje olmadan; tüm ilerici, devrimci ve yurtsever örgüt, çevre ve kişilerin katkılarına açık olduğum destekleriyle gerçekleştirilecektir. Bu faaliyetlerin tüm gelişim evreleri ve katkılar tüm kamuoyuna açıklanacaktır.

Aynı faaliyetlere bağıntılı olarak, Türkiye'de Yılmaz Güney Anıt'ı için bir yarışma açılmıştır. Çeşitli çevrelerle temaslar sonucunda ünlü heykeltıraş, mimar ve sanatçılardan oluşturulan jüri'nin bu yarışmaya katılım şartnamesi önümüzdeki günlerde basında yayınlanacaktır.

Yılmaz'ın Anıt'ının gerçekleştirilmesi ve Yılmaz Güney'e Özgürlük mücadelesinin yükseltilmesi için, sizlerle ifadeye gayret ettiğim doğrultudaki çabalarda birlikte olabilmeyi umuyor ve bu konuda;

1-) 'Duyuru'mun yayın organınızda yayınlanarak, en geniş

kesimlere iletilmesini;

2-) Yılmaz Güney'e özgürlük kampanyamızın ve onun anıtını gerçekleştirme faaliyetinin tanıtım ve propagandasını;

3-) Mevcut yönetimin Yılmaz Güney üzerindeki yasaklamalarını teşhir etmenizi;

4-) Paris'te düzenlenecek toplantının pratik örgütlenmesi için, bilet satımından afiş'e değin ki faaliyetlerde bizi desteklemenizi yani gecenin örgütlenmesinde, hangi koşulda olursa olsun somut dayanışma içinde olmanızı;

5-) Ve de bu konuda aramızda sürekli bir iletişimin kurulmasına ilişkin ki katkılarınızı rica ediyorum.

Hayatın her alanın da başarı dilekelerimle ve dostça selamlarımla.

FATOŞ SÜLEYMANGİL
GÜNEY

Sayfa 25 in devamı

revleri başarıyla yerine getiren yoldaş Kamangar, daha 1978'de ki Kitle Hareketinin başından itibaren, bu Anti-Şah Hareketinin önderliğinde oldukça önemli rol üstlendi; ve çalışkan-mücadeleci bir önder olarak öne çıktı. O'nun devrimci ve radikal önderlik durumu aracılığıyla; kitle hareketinin başarılarının dinci intikamcılık tarafından kötüye kullanılması engellendi. İslam Cumhuriyetinin iktidarı ele geçirmesinden sonrada, bu rejimin Kürdistan'a karşı topyekün saldırısı karşısında Kürt Hareketinin örgütlenmesinde önemli katkıda bulundu. Senendej şehrinin 1979 ilkbaharındaki Halk Ayaklanması sırasında, Şehir Devrimci Sovyetlerinin Başkanı olarak rejimin askeri kuvvetlerine karşı mücadeleyi örgütledi. Senendej

halkının 1 ay süren grevini ve oturma eylemlerini, Pasdaran'ların (İslam devrim muhafızları olarak da türkçede bilinir-b.) şehirden çıkıp gitmesi talebi etrafında örgütleyende yine O'ydu.

Yoldaş Kamangar "Özgürlüğü Savunma Derneğinin" Senendej'de ki kurucularından biri ve Kürdistan düzeyinde Merkezi Meclisinin de üyesiydi.

İşte bu aşamada kazanılan özgürlüklerin kazanılması savaşımında O'nun gösterdiği direnişçilik ve metanet nedeniyle, ama aynı şekilde emekçilerin çıkarlarının korunmasında gösterdiği hassasiyet nedeniyle, O, ülke çapında tanınmış ve ünlü bir önder durumuna geldi.

Yoldaş Kamangar İran KP'nin Kuruluş Komitesi üyesiydi ve o tarihten itibaren de MK üyeliğini yürütüyordu. Aynı zamanda O, Komela'nında MK üyesiydi ve tecrü-

beli bir önder olarak kendisini kanıtlamıştı. 1986 ve 87 yıllarında Komela'nın yurtdışı temsilciliğini yürüttü ve bir çok ülkede konferanslar verdi.

Kamangar Yoldaşın en son görevi, "İran Devrimin Sesi" radyo yayının redaksiyonunun sorumluluğuydu. Ki bu radyo günde 8 saat Kürtçe ve Farsça program yapmakta ve milyonlarca kişi tarafından dinlenmektedir. O, Radyo istasyonunda gelecek programı yazıp bitirdikten kısa bir süre sonra, çalışma bürosunu terkederken sabaha doğru saat 2.00'de, İslam Rejiminin bir askeri tarafından öldürüldü.

Saaed Vatandoust,
Komela
Yurtdışı Temsilcisi
7.9.1989.

**Sahibi : S. Haldari, Grossenberger Str. 48
4971 HÜLLHORS - DEUTSCHLAND**

Yazışma Adresi : Postlager karte NR-039774 D, 5000 KÖLN-1

Banka Hesabı : Stadt sparkasse. KÖLN, Konto Nr. 94223179 BLZ 37050198

**F. Almanya : 3 DM, Fransa: 10 FF, Belçika: 70 BF, Hollanda 3,5 G,
Danimarka: 12 KRN, İsveç: 10 KRN, Avusturya: 25 Ş, İsviçre: 2,5 SFR**

49'LAR OLAYI VE TÜRK DEVLETİNİN PROVAKASYONU

M. Murat

Türkiye, II. Dünya savaşına girmese de oldukça sancılı günler geçirir. Her an savaşı hissedir. T.C. yöneticileri'nin tüm arzuları Almanya'nın savaşı kazanmasından yanaydı. Gelişmelere göre tavırlar içerisine girmelerine rağmen esas istemleri bu yöndeydi.

Savaş bitince, Türkiye, devletler arasında kurulan yeni bir ittifakın içerisinde kendisini bulur. Başını Amerikan emperyalizminin çektiği Batı dünyasında yer edinmeye çalışır. Dünya'da esen demokrasi rüzgarı Türkiye'ye etkiler. Batılı kapitalistler, biçimsel de olsa Türkiye'ye de bazı Batı'ya uyarlanmış kurumların oluşmasından yana istemlerde bulunurlar. Türkiye bu tarz değişimi kabullenir. Uluslar arası birçok antlaşmalara imza atar. Çok partili sisteme geçiş için hazırlıklara girer.

Tek partili sistem Cumhuriyet Halk Partisi'nin şahsında Türkiye'de ve Kürdistan'da toplumu her yönden baskı, zulüm, ve ekonomik sıkıntılar içerisinde ezdiğinden toplumun her kesiminde çok partili sistem bir "kurtuluş yolu" olarak gözüktür. C.H.P dışında ki tüm muhalefet yeni bir örgütlenmenin peşinde koşan legal dergi ve parti kuruluşlarının çalışmaları hızlanır. C.H.P'den ayrılan bir grup Demokrat Parti'yi kurar. Bu partinin kullandığı sloganlar Türkiye ve Kürdistanlı aydınları, halkı daha fazla etkiler. Demokrat Parti bir "umut" olur.

1946 yılında Doğu (İran) Kürdistan'da Mehabat özerk Kürt devleti Sovyetlerin de desteğiyle kurulur. Kuzey-Batı (Türkiye) Kürdistan'da ciddi bir etki yaratmaz. Örgütsüzlük bunun başlıca nedenidir. 1947 yılında hazin bir şekilde tekrar İran sömürgecilerinin eline geçen Doğu Kürdistan etkisiz bırakıldıktan sonra İstanbul'daki bir kısım Kürt öğrenciler Dicle öğrenci yurdunda "bir şeyler yapabilmek için" toplantılar yapmaya başlarlar.

Kürt öğrenciler Kürdistan'dan çeşitli dönemlerde sürgüne

yollananların geri dönmelerini yasaklayan kanun maddelerine karşı çıkarlar. Ayrıca Kürtlerin uyanması, politize edilmesi için de çalışırlar.

Kürt öğrencileri arasında dayanışma ve birliği sağlamaya yönelik çalışmalarda bulunurlar. Ulusal bilinci geliştirme uğraşı içine girerler. Fakat bu çalışmaların etkisi yine zayıf olur.

1948 yılında Musa Anter ve Hüseyin Dikici adlı yurtseverlerce "Dicle Kaynağı" gazetesi İstanbul'da çıkartılmaya başlanır. Kürt gençleri arasında etki bulur. Baskılara rağmen 1949 yılında da çıkartılır. Daha sonra kapatılınca, 1950 yılından itibaren de "Şark Mecmuası" yine Musa Anter tarafından çıkartılır.

1950 yılında D.P. iktidara gelir. D.P. saflarında Kürt aydını olarak bilinen bazı kişiler de milletvekili olurlar. Bu milletvekillerinden "umut" bekleyenler hüsrana uğrarlar. Parlamentodan yararlanma onlar için amaç olur ve Kürt davası onlar için bir süs olmaktan öteye geçmez. Kürt davasından anladıkları; Kürdistan'a yol, su, elektrik, fabrika, hastahane, okul gibi istemlerdi. Bunu da Doğunun geri kalmışlığı biçiminde formüle

ediyorlardı. Kürdistan halkının ilk ve vazgeçilmez istemi olan işgalden arındırma, özgürlük, bağımsızlık gibi arzularını hepten yok sayarak Kürt komprador burjuvazisinin istemlerine sözcülük yapıyorlardı. Kürt aydınından beklenen bağımsızlık iç mücadele etme tavrı çok cılız bir gelişme gösteriyordu.

Demokrat Partisi'nin hükümet olduğu günlerde "Şarkın Sesi" gazetesi çıkartıldı. Demokrat Partinin hükümet ettiği dönemde çıkan bu gazeteler devlet politikası gereğince hışma uğrarlar ve baskı görürler.

"Demokrat Doğu" 1950, "Ağrı" 1953, "Henek" 1955, "Cudi" 1956, "Dersim" 1957, "Ceride-i Dersim" 1957, gibi gazeteler çok zor koşullara rağmen yurtsever Kürt aydınlarınca yayın faaliyeti gösterirler.

Kürdistan'daki yurtsever düşüncelerin gelişmesinde kısa aralıklarla da çıksa, dağıtım alanları sınırlı da olsa, yine de etkilikleri kesimler olmaktadır. Ve her şeyden önce belli bir birikimin şekillenmesine neden olmaktadır.

Diyarbakır'da çıkartılan "İleri Yurt" gazetesi (1958), Musa Anter tarafından yönlendiriliyordu. Daha sonra İleri Yurt baskılardan dolayı kapatılınca, yerini Dicle-Fırat'a bırakır. Dicle-Fırat, daha sonra 1962'de İstanbul'da çıkartılmaya

başlanır. Kürt dili, folklorü, tarihi gazetesinin konuları arasındadır.

D.P.'nin ilk yıllarında C.H.P. dönemindekinden, özellikle kırsal kesimde daha az baskılara baş vurması, görece olarak köylünün eline daha fazla para geçmesi, kırsal anlamda sınıf ayrışmasının daha da hızlanması, köyden kopuş D.P. iktidarının devlet politikasının C.H.P.'den kısmi olarak farklılığı toplunda yine bir umut olarak kalmasına neden olur. Kürdistan'daki işgal yine devam etmekte. Yanısıra toplumu peşinden sürükleyecek ciddi bir örgütlenme hala yoktur. Reformcu istemler dahi toplumda geniş bir yankı uyandırmaktan yoksundur.

DP iktidarının 1954 seçimlerinden sonra ileri sürdüğü sloganlar, halk tarafından, gerçekleşmediği görüldükçe muhalefet de artar. D.P. her geçen gün baskısını artırır. Emperyalizminde çıkarları doğrultusunda İran, Irak, Pakistan'la birlikte Şubat 1955 de Bağdat'ta Bağdat Paktı kurulur. Bir çok konuda biri birlerine yardımcı olacaklarını belirlerler. Emperyalizme bağlı bu devletlerin kendi halklarına ve Kürdistan halkına karşı oluşturdukları bu çok yönlü antlaşma ve ittifak 14. Temmuz 1958 de Irak'taki darbe nedeniyle Irak'ın Pakt'an ayrılmasıyla eskisi gibi devam etmez, ancak yeni biçimlerde devam edecektir. Central Treaty Organisation (CENTO) adıyla yeniden şekillendirilir.

Bağdat Paktı üyeleri Irak'a önceleri müdahale etmek isterler. Sovyetlerin Irak'a destek vermesi nedeniyle müdahaleden vaz geçilir.

Türkiye DP iktidarının ilk yıllarında (1952) ayrıca NATO'ya dahil edilir. Ortadoğuda emperyalizmin bekçiliği görevi üstlenilir. Bu bekçilik çok yönlüdür.

DP'nin kırsal kesimdeki pazarı kapitalist pazarın denetimi altına daha da veren politikası sonucu, kırsal kapitalist ilişkiler hızla gelişir. Yanı sıra orta gelirli aileler de çocuklarını büyük şehirlere okumaya yollarlar. Giderek yoğunlaşan bu Kürt öğrenciler çoğunlukla haftada bir kez bir araya gelerek çeşitli kültürel çalışmalarda bulunurlar. Birlikte şarkı, türkü söylerler; piknik düzenlerler; Kürt isyan ve tarihinden bahsederler. Aralarında henüz Bağımsız bir Kürdistan fikri

yoktur. Tamamen reformcu istemler söz konusudur.

1958 de Sovyetler'den Irak Kürdistanına dönen Molla Mustafa Barzani Irak yöneticileri ile masaya oturur. İstemleri kabul görmeyince de çarpışmalar başlar. Türk gazeteleri Molla Mustafa Barzani'den sıkça bahsetmeye başlarlar. T.C.'nin tüm korkusu Kuzey-Batı (Türkiye) Kürdistan'a olayların etkide bulunacağıdır. Bunun için de önlemler almaya başlar. Aynı şey İran ve Süriye yöneticilerinin de etkilemekteydi.

Dr. Şivan Sait Kırmızıtoprak

5.7.1961 tarihinde çekilmiş fotoğrafı
1960'lara damgasını vuran Büyüyük Yurtsever

İmzası kopye edilmiştir.

D.P. 1957 Seçimlerini zorlukla kazanır. Halkın hoşnutsuzluğu daha da artar. Fakat halkın muhalefeti örgütleyecek demokrat, yurtsever veya komünist bir parti siyasal arenada henüz yoktur. T"K"P'nin varlığı veya yokluğu belli değildir. Keza Kuzey Kürdistan'da bir örgütlenme de yoktur. Güney Kürdistan'da ise Barzani'nin ismi giderek yaygınlık kazanmaktadır.

D.P. İktidarı ABD'den daha fazla kredi, yardım v.s. istemlerinde bulunur. ABD bu talepleri kabul lenmez. D.P., ABD'ye karşı Sovyet şantajına başvurur. Sovyet tehlikesinden daha sıkça bahseder. İşi provokasyona dahi götürür. Öyle ki ABD'nin Ankara'daki haber alma merkezine patlayıcı madde attırılırlar. Amerikan gizli servislerinin MİT'le olan ilişkileri keza

ABD'nin Sovyetler'in Türkiye'yi tehdit edip etmedilerini Türk yöneticilerinden daha iyi bilmeleri sonucu D.P.'nin bu tür oyunları sökmemez. Komünizm 'tehlikesi' oyunu sökmeyince bu sefer gündeme Kürt sorunu getirilir.

PROVOKASYON:

O dönemin MİT İstanbul baş müfettişi Ergun Gökdeniz İç İşleri Bakanlığına 6 sayfalık bir rapor sunar. 31. Temmuz 1959 tarihli rapor "Kürtçülük hareketinin bu günkü durumu" başlığını içermekteydi. Keza yine milli emniyetçe Ziya Selşik imzasıyla 65 sayfalık ikinci bir rapor daha sunulur.

Genel Kurmay Başkanlığı'nın Mayıs 1968'deki gerekçeli kararında yapılan provokasyon açıklanır. Yapılacak operasyonun ABD'den ekonomik yardım alabilmek, ABD yetkililerine komünist bir Kürt hareketinin varlığını ispat etmek için bu tür bir provokasyona baş vuracaklarını belirtirler. Yanı sıra kitlelere ve tutuklu ailelerine ise tutuklanacaklarını komünist olduklarını belirteceklerini, ellerinde hiç bir kanıt olmadığı halde yapılacak ani bir baskınla 40-50 kişinin tutuklanması sonucunda kanıtlar elde edebileceklerini ve bu suretle uzun yıllar Türkiye'de Kürt sorununun kesintiye uğrayacağını belirlerler ve buna uygun da davranırlar. (bkz. Dava Dosyası gerekçeli kararı 3. Mayıs 1968 s.14)

17 Aralık 1959'da Devlet provokasyonu hayata geçirilir. Daha önceden tesbit edilen yurtseverlerin bulunduğu yerlere baskın yapılır. 49 kişi işte böyle tutuklanır.

Not: Ek 1 ve Ek 2 konulacak!

Tutuklananların 28'i öğrenci, 3'ü subay, 3'ü yedek subay, 2'si muhasebeci, 1'i fabrikatör, 1'i Ziraat Mühendisi, 2'si gazeteci-yazar, 2'si tüccar, 3'ü avukat, 2'si doktor, 2'si işçi, 1'i şoför, 1'i emekli memurdu. Davanın bitiminde ise öğrencilerin çoğu yeni mesleklerine kavuşurlar. Tutuklananlar arasında görüş ayrılıkları vardır. Onların tutuklanmalarına sebep olan esasta yurtseverlikleriydi.

49'lar arasında ilerde Türkiye-

Kürdistan'ı Demokrat Partisi Genel Sekreteri olacak olan Sait Elçi, Dr. Şivan (Sait Kırmızıtoprak) gibi iki ünlü isimde vardı.

Bu yurtsever Kürt aydınları arasında tutuklandıkları yıllarda hentüz görüş ayrılıkları üst bir noktada değildi. Aralarında arayış sürmekteydi. Bunlar arasında Kürt sorununu modern anlamda ele alıp inceleyenlerin sayısı oldukça azdı. Bilgi düzeylerinin düşüklüğü bunun başlıca nedeniydi. 5-6 kişi kendilerini sosyalist olarak kabul etmekteydi. Büyük bir kısmı muhafazakâr bir dünya görüşüne sahiptiler. Bazıları ise ne sağda ne de solda olduklarını söylüyorlardı.

Kuşkusuz ki bu tutuklananlar rast gele tutuklanmış, rastgele seçilmiş kişiler değillerdi. Çevrelerinde "Kürtçü" olarak bilinen yurtseverlerdi. Mahkeme belgeleri arasında Ziya Şerefhanoglu'nun eşyaları arasında arap harfleriyle türkçe yazılmış "Kürdistan Hüriyet Partisi Nizamnamesi" diye bir belge bulunmuşsa da, tutukluların hiç biri bu belgeyi kabullenmemiştir. Ziya Şerefhanoglu'da bu belgeyi yazmadığını belirtmiştir.

Bazı tutuklularda "Avrupa Kürt Talebe Birliği Kongre Kararları" çıkmıştır. Bazılarında ise Kürtçe şiirler çıkmıştır. Ayrıca bir çok şahısta Barzani'nin fotoğrafı bulunmuştur. Şahısların hepsi suçlanılmak istenildiğinden, yöresel geceler düzenlemek, Barzani'nin fotoğraflarını bulundurmamak

49 lardan bir grup

Ala Yekiti 16

v.s. gibi düzmece suçlamalarla tutuklanmışlardır. Devlet kendi senaryosuna göre adım adım bu gerekçeleri ileri sürmüştü ve uygulamaya geçirmiştir.

49'lar içindeki yurtseverlerin listesi:

1) Şevket Turan (Lv. Bnb.-Mardin), 2) Ziya Şerefhanoglu (Av. YTP Bitlis Senatörü iken Lübnan'a sonra da ABD'ye kaçmıştır), 3) Koço Elbistan (Dr.-Elbistan), 4) Sıtkı Elbistan (Hukuk Fak. Öğrencisi), 5) Musa Anter (Av. Gazeteci-Nusaybin), 6) Muhsin Çağata (Tüccar-Malatya), 7) Nazmi Balkaş (Ziraat Fak. Öğrencisi), 8) Ziya Acar (Hukuk Fak. Öğrencisi), 9) Ferit Bilen (Tâcir), 10) Mehmet Çiğdem (Dekorator), 11) Mehmet

Aydemir (Tıp Fak. Öğrencisi), 12) Abdurrahman Ethem Dolak (Gazeteci), 13) Canip Yıldırım (Av. Diyarbakır), 14) Emin Kotan (Elektrikçi-Muş), 15) Ökkeş Karadağ (Çiftçi), 16) Turgun Akın (Hukuk Fak. Öğrencisi), 17) Mustafa Ramanlı (Hukuk Fak. Öğrencisi), 18. Mehmet Özer (Tıp Fak. Öğrencisi), 19) Feyzullah Demirtaş (Hukuk Fak. Öğrencisi-Elazığ), 20) Samet Balkaş (Tıp Fak. Öğrencisi), 21) Cezmi Balkaş (Ziraat Fak. Öğrencisi), 22) Halil Yokuş (Mühendislik Öğrencisi), 23) Nurettin Yılmaz (Hukuk Fak. Öğrencisi-Mardin), 24) Necdet Özankara (Hukuk Fak. Öğrencisi), 25) Şahabettin Septioğlu (Ziraat Mühendisi-Elazığ), 26) Hasan Akkuş (Tacir), 27) Naci Kutlay (Dr.), 28) Yusuf Kaçar (İnşaat Teknikeri-Nazimiye), 29) Necati Siyahkan (Tıp Fak. Öğrencisi), 30) ESat Cemiloğlu (Ziraat Müh.-Diyarbakır), 31) Yavuz Çamlıbel (Subay), 32) Mehmet Ali Dinler (Hukuk Fak. Öğrencisi), 33) Durdu Akkoyunlu (Tacir), 34) Sait Elçi (Serbest Muhasebeci-Bingöl), 35) Selim Kılıçoğlu (Öğretmen), 36) Ali Karahan (Av.), 37) Sait Bingöl (İktisat Öğrencisi-Elazığ), 38) Yaşar Kaya (İktisat Fak. Öğrencisi), 39) Sait Kırmızıtoprak (Dr. Şivanderdim), 40) Haydar Aksu (Av.), 41) Faik Savaş (Tıp Fak. Öğrencisi), 42) Fâdıl Budak (Hukuk Fak. Öğrencisi), 43) Mustafa Direkçigil (Dr.), 44) Fevzi Kartal (Av.-Van), 45) Fevzi Avşar (Dr.-Kars), 46) Hasan Ulus (Müteahhit), 47) Halil Demirel (Subay), 48) Hüseyin Oğuz Üçok (Tıp Fak. Öğrencisi), 49) Medet Serhat (Hukuk Fak. Öğrencisi)

HALEPÇE JENOSİDİ ve SONRASI

VAHŞET YARGILANIYOR

Ala Yekîti'ye, KAWA davasında yargılanıp müebbet hapse mahkum olan Cemil GÜNDOĞAN, İbrahim İNCESU ve Ali Rıza GEZİCİ arkadaşların "Halepçe Jenosidi ve Ağustos 1988 Sürgünü ve devamındaki sömürgeci vahşeti" protesto amacıyla TC Başbakanına ve Meclis Başkanına yazdıkları

dilekçe nedeniyle aleyhlerine açılan davaya karşı hazırladıkları SAVUNMA ulaştı.

G. Antep L Tipi Cezaevinde bulunan bu Bağımsızlık ve Özgürlük Mahkumularının, "Halepçe Jenosidi ve Devamındaki Vahşeti" yargılayan bu önemli çalışmasını devrimci-demokratik kamuoyuna

ve halklarımıza ulaştırmayı devrimci bir görev olarak bildiğimizden, yayınıyoruz.

SAVUNMA 180 sayfalık olduğundan ve bir kitap olarak yayınlamak gerektiğinden, dergimiz sayfaları çerçevesinde, ancak bazı bölümlerini sunabileceğiz.

ALAYEKİTİ

II.

Bu bölüm, Savunmanın 59'uncu sayfasından sonraki bölümünden alınmıştır.

TÜRKİYENİN KİMYASAL SİLAH ÜRETİMİNDE VE KULLANILMASINDAKİ SUÇ ORTAKLIĞI

Bugün artık biliyoruz ki, Irak ordusunun, güçlü İran saldırıları karşısında tutunabilmesinin en önemli sebeplerinden biri, savaşta kimyasal silah kullanmış olmasıdır. Aynı şekilde Saddam ordularının Güney Kürdistan ulusal güçleri karşısında üstünlük sağlamasını ve bu sayede kurtarılmış bölgenin düşürülmesini mümkün kılan en mühim faktörlerden biri de yine kimyasal silah kullanılmış olmasıdır. İki cepheye edilen sonuçlara bakılırsa, Saddam rejiminin bugün ayakta kalmasını küçümsenmeyecek ölçüde kimyasal silahlara borçlu olduğunu söylemek, yanıltıcı olmayacaktır.

Bu bakımdan Irak'ın kimyasal silah yapması ve kullanması hadisesi atlanacak bir konu değildir. Hele bu silahların üretiminde Türkiye'nin oynadığı önemli rol gözönüne getirilirse...

Değişik yayın organlarından derleyebildiğimiz ve eksikliğinden ciddi biçimde şüphe ettiğimiz rakamlara bakılırsa gerici Baas orduları 1987 Nisan'ından 1988 Ağustos'una kadar değişik cephe-lerde yirmidört kere kimyasal silah kullanmışlardır. (Bk. 17 Eylül 1988 tarihli Cumhuriyet) Birleşmiş Milletlere sunulan bir rapordan aktarılan bu sayının gerçeği tam olarak yansıttığı şüphelidir, ama en azından bir şeyi kesin olarak ortaya koymaktadır. Irak, savaşın sonlarına doğru, askeri ve siyasi olarak tükeniş noktasına

yaklaştıkça savaşın kendi ahlaki kurallarını bir yana bırakmış ve sivil halka karşı açık bir soykırıma girişmiştir.

Çünkü kimyasal silahlar, diğer savaş araçlarından farklı olarak, asker-sivil ayırımı gözetmeden toplu ölümlere sebep olurlar. Zehirleyici gazlar çıkaran kimyasal bombalar, bu gazların havaya karışmasıyla birlikte havayı soluyan bütün canlı varlıkları yok eder. 16 - 17 Mart 1988 tarihlerinde Halepçe'ye atılan kimyasal silahların yarattığı manzarayı burjuva basınının bir muhabiri şöyle tarif ediyor:

"Kimyasal gaz bombası atılan kasabalar ölü şehir gibi. Sadece ceset toplamak için gelen askeri araçların sesi duyuluyor..... Her taraf kadın ve çocuk ölüleriyle dolu.

Oyun oynarken ölüme yakalanan bu çocukların günahı neydi?

"Hardal gazı, sinir bombası, siyanit gibi çeşitli bombaların atıldığı bu yerlerde ölenlerin hemen hepsi kadın ve çocuklar. İnsanın tüylerini ürpertecek bir görüntü; bütün sokakların ve evlerin içleri sivil insanların kokuşmuş cesetleri...

Hitler'in bile kullanmaya cesaret edemediği kimyasal bombalarla yerle bir edilen köy ve kasabalarda, cesetlerden tepecikler oluşmuş.

"Sokaklar, caddeler, evlerin içleri her yer cesetlerle dolu. Aman Allahım, ne korkunç bir manzara... Günahsız bebekler, çocuklar, kadınlar, yaşlılar hepsi birer toprak yığını gibi yatıyor. Adım atılacak yer yok... Adım başı kokuşmuş insan ve hayvan cesetleri... Irak savaş uçaklarının acımasızca attığı kimyasal bombalarla bu günahsız insanlar can vermiş. Kimi anne çocuklarına sarılı, kimi kaçmaya çalışırken kapının eşiğinde, kimi sokakta koşarken bir duvarın dibinde, kimi de henüz dört aylık torununu koru-

mak için üstüne kapanmış halde hayatlarını kaybetmişler".

(Ramazan Öztürk'ün 18 Mart 1988 tarihli Sabah gazetesindeki yazısından akt. M. Ali Aslan, Kürt Mülteciler, Demokrasi yay. Ank. 1988, s.13-14)

Evet, anlatılan ne Hiroşima'dır, ne de Nagazaki! En munis insanı bile isyana sevkedecek bu manzara yanbaşıımızda, Güney Kürdistan'nın Halepçe kasabasında gerçekleşti. Saddam katili bir seferde onbinlerce insanı zehirli gazlarla öldürmek suretiyle daha önce toplama kamplarında gaz odaları kurmuş olan Hitler'in yanbaşıında yerini aldı. İnsanlık yaşadıkça Saddam bir katil olarak, Kürdistan belerinin katili olarak anılacaktır.

Mazlum hakların en büyük talihsizliği sadece bu tip vahşi katliamlara konu olmaları değildir. Daha da zor olanı, bu katliamlar karşısındaki nefretlerini haykırmalarının önüne engel çıkarılmasıdır. Dünya emperyalist sisteminin suç ortaklığıyla sömürgeciler Halepçe olayında benzer bir durum yarattılar. Bu yoksul Kürt kasabasında tek bir canlıyı sağ bırakmamakla kalmayıp, buna karşı seslerini yükselten herkesi işkencehanelere ve cezaevlerine doldurarak susturmaya çalıştılar. Bunun tipik örneklerini TC Devleti bünyesi içinde yaşadık.

Geçtiğimiz yılın Mart ortalarında Güney'deki katliama ilişkin haberler Türkiye Kürdistanı'na ulaştıkça halk kitlelerini dindirilmeyen bir ıstırap ve sınırsız sir öfke kapladı. Sömürgeci Faşist Diktatörlük, bu öfkenin taşmasını engellemek için olabildiğince sert davrandı. Konu üzerine yazan kimi demokrat dergilerin tümü toplatıldı, yazarları ve yayıncıları hakkında tutuklama kararları

Ala Yekîti 17

alındı, bunlardan yakalananlar işkence tezgahlarından geçirildiler. Benzer olaylar, Halepçe'yi izleyen aylarda gerçekleşen toplu katliamlar sonucu yüzbinlerce Kürdün TC Devletine sığınmak zorunda kaldığı zaman bir kez daha yaşandı. Elinizdeki savunmada TC Devletinin Güney Kürdistan'daki kimyasal silahlarla yapılan soykırımı lanetleme çabalarımızı engelleme gayretlerinin bir sonucu olarak doğdu. TC Devleti Saddam'ın katliamlarına karşı nefretimizi haykırdığımız bir dilekçeye bile tahammül edemeyerek hakkımızda ağır cezalar talebiyle davalar açtı.

Nedir TC Devletinin bu telaşı? Niçin Saddam katiline bu kadar bağnaz biçimde sarılmaktadır? Kanlı Baas Diktatörlüğünün katliamlarına karşı Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nda yükselen her sesi bastırmak için böylesine çırpınmasının altında yatan sebepleri araştırmaya koyulduğumuzda korkunç gerçeklerle karşılaşırız. Şimdi kısaca bunlara değinelim.

TC Devletinin Saddam katilini bunca hararetle savunmasının bir nedeni, Kürdistan'ı sömürgeleştirmiş bir ortağına zor gününde sahip çıkma gerekliliğiyle ilgilidir. Nasıl ki, ezilen halkların menfaatleri ortaksa, aynı şekilde bunları ezen sömürgecilerin ve emperyalistlerin çıkarları da ortaktır ve sömürücüler bu ortaklığa dayalı bir işbirliği içindedirler. TC Devletinin bu çerçevede İran, Irak ve Suriye ile ortak çıkarları ve değişik dönemlerde farklı biçimler alan bir işbirliği mevcuttur. Irak'la bu temelde sürdürülen işbirliğinin tarihsel gelişim seyrini geçen bölümlerde genel hatlarıyla anlattık. Türkiye'nin Saddam Diktatörlüğünün katliamlarına sahip çıkması sömürgeci devletler arasındaki bu genel dayanışma zorunluluğunun bir ifadesidir.

Ama konu bu kadarla sınırlı değildir. Sözü edilen genel dayanışmanın yanısıra TC Devletinin, kimyasal silahlarla soykırım yapılması uygulamasına fiili iştiraki sözkonusudur ve Saddam'ı bu meselede bu kadar hararetle kollamasının altında yatan diğer önemli neden işte bu suçortaklığıdır. TC Devleti Saddam'ın teşhirini önlemekle bir anlamda kendi gerçek yüzünün teşhir

edilmesini engellediğinin bilincindedir. Çünkü, sözü edilen jenositile ilgili olarak açığa çıkarılacak her gerçeğin, Türk devletinin bu jenositteki katkısını ortaya koyacağından emindir. Faşist TC Devletinin telaşı buradan kaynaklanmaktadır. O nedenle biz, sömürgeci iki devlet olarak Türkiye'yle Irak'ın Kürdistan konusundaki işbirliğinin, yakın süreç içerisinde kazandığı bu yeni biçime, yani TC Devletinin kimyasal silahların üretiminde ve kullanılmasındaki suçortaklığına dikkat çekmek istiyoruz. Bu suçortaklığını ortaya koymak, devrimci ve insan olarak boynumuzun borcudur.

Konu üzerine detaylı düşünülmediğinde, "madem ki ortada bir savaş vardır, o halde savaşan taraflar birbirlerine her türlü silahla zarar verme hakkına sahiptirler" denilebilir. Bu durumda kimyasal silah kullanımı fazla anormal birşey olarak görülmeyebilir. İşte bu nedenle konuya savaşta kimyasal silah kullanımının suç olup olmadığını ele alarak başlayacağız.

Savaşta kimyasal silah kullanmak suç mudur?

Evet. İnsanlık, uzun yıllar süren tecrübelerden sonra savaşta kimyasal silah kullanımını yasaklamıştır.

Çünkü herşey gibi savaşın da kendisine has belli kuralları ve giderek bir ahlakı vardır. Sivil halkın katledilmesinin yasaklanmış olması bu ahlakın bir parçasıdır. Oysa kimyasal silahlar türünden toplu kırım araçları, nitelikleri gereği, savaş ahlakının sözü edilen kurallarıyla çelişki halindedir. Kimyasal bir bombanın zehirlediği hava sivil yada asker farketmez, onu soluyan herkesi öldürür. Dolayısıyla kimyasal silahların kullanıldığı yerde bildiğimiz klasik anlamda bir savaştan söz etmek doğru olmaz. Orda her türlü savaş kuralının ihlal edildiği bir toplu imha sözkonusudur.

Bu etkili imha etme niteliğinden ötürü, zehir vb. gibi kimyasal maddelerle düşmanı yoketmeye çalışmanın tarihi epeyce gerilere gider. Bundan ötürü savaşlarda bu tür araçların kullanılmasını yasaklama çabası da görece eski tarihlere uzanıyor. Yasaklamayla ilgili ilk kararlar 1899 ve 1907 Lahey

Konferanslarında alınmıştır. Fakat bu tür mutabakatların görece yaygın kabul gören bir anlaşmaya dönüşmesi 4 Mayıs 1925 tarihli Cenevre Protokolü'yle gerçekleşmiştir. (Bk. M. A. Aslan, age, s, 17) Başlangıçta 47 ülkenin imzaladığı bu anlaşmanın ifade edilişi ise şöyle: "Boğucu, zehirleyici ya da benzeri etkisi olan gazlarla bakteriyolojik araçların savaşta kullanılmasını yasaklayan protokol".

Protokolün imzacısı devletler zamanla artmıştır. Türkiye bu devletler arasına 7 Ocak 1929'da, Irak ise 1932'de katıldılar. (Bk. M. A. Aslan age, s, 17 ve Medya Güneşi, sayı: 4, s. 44)

Ancak iki devlet de sözlerine sadık kalmadılar.

Cenevre protokolü ve protokole dayalı sözleşmeler, savaşlarda boğucu, zehirleyici ve öldürücü kimyasal gazların kullanılmasını açıkça yasaklanmış olmasına karşın bu sözleşmelerin imzacılarından biri olan Irak son savaşta yoğun bir biçimde kimyasal silah üretip kullandı. Irak'ın bu iki yüzlü tavrı onun sömürgeci karakterinden kaynaklanmaktadır. Ve bu özellik sömürücü sınıflara dayanan bütün devletler için geçerli ortak bir karakteristiktir. Bunu, Irak'ta üretilip kullanılan zehirli gazların üretim işlemine ortak olan devletlerin kimliklerine bakarak çok daha kolay biçimde anlayabiliriz.

Irak'ta uzunca bir süredir devam eden, kimyasal silah üretimi faaliyetine baktığımızda bunu çok geniş çaplı bir işbirliği sonucunda gerçekleştiğini görüyoruz. Bilindiği gibi kimyasal silahların üretilebilmesi için bazı ara mallara ihtiyaç vardır. Bu mallar ise yalnızca gelişmiş emperyalist tekeller tarafından üretilebilmektedir. Dolayısıyla Irak bu emperyalist tekelere işbirliğine girmeden kimyasal silah üretemez durumdadır. Yapılacak tek şey, yüksek fiyatlar ödeyerek, kapitalist tekellerin uluslararası bağlayıcılığı olan sözleşmelerden gelen tereddütlerini kırmaktır. Son açığa çıkan bulgulara göre Almanya ve İsviçre gibi emperyalist ülkelere mensup birçok firma, yüksek fiyatlar karşılığı kimyasal silah üretimi için gerekli ham ve ara malları Irak'a satmıştır. Yani bu devletler kendilerine

yakıştırdıkları bütün "demokrasi", "insan haklarına saygı" vb. gibi değerlere rağmen, tıpkı Irak gibi imzaladıkları uluslararası sözleşmeleri çiğnediler. Böylece bir kere daha görüldü ki, kapitalizm için paradan yüce değer yoktur; Demokrasi, insan hakları ve diğer kulak okşayan beyanlar sadece göstermelik yaftalardan ibaret-tirler.

Denilebilirki, bu kapitalist firmaların ve onları kontrol etmekle mükelef devletlerin yaptığı basit ara mallar ticaretidir; ve direk kimyasal silah satışı yapmadıkları müddetçe kimse onları sözleşmelere uymama-kla suçlayamaz. Hayır, gerçek böyle değildir. Kimyasal silahların yasaklanmasıyla ilgili sözleşmelerde sadece kimyasal bombaların üretimi ve satışı yasaklanmamıştır. Bu tür silahların yapımında kullanılan her türlü maddeden bilimsel ve teknik ilerlemeler için gerekli olandan fazla üretilmesi, satılması, devredilmesi ve benzeri faaliyetlerin tümü yasak kapsamına alınmıştır. İmzacı devletlerin kendi bünyelerinde bu türden maddelerin üretilmesi ve dolaşımı ile ilgili denetimle yükümlü oldukları kuralı getirilmiştir. "Bakteriyolojik (biyolojik) ve Zehirleyici Silahların Geliştirilmesi, Yapımı ve Stoklanmasının Yasaklanması ve Bunların İmhasına İlişkin Sözleşme"nin ilgili hükümlerinden kısa hatırlatmalar, konuyu tartışmaya yer bırakmayacak biçimde ortaya koyacaktır. İşte bu sözleşmenin 1., 3., ve 4. maddeleri:

"Madde 1-İş bu Sözleşmeye Taraf her Devlet,

"1) Menşei ve üretim yöntemi ve çeşitleri ne olursa olsun, her türlü mikroplu etkenler veya toksinlerin veya diğer biyolojik elemanların önleyici koruyucu ve diğer barışçı gayeler için gerekli olmayan miktarlarda:

"2) Bu çeşit etken ve toksinlerin dostça olmayan amaçlarla veya silahlı çatışmalarda kullanılmasına yarayan silah, teçhizat ve atış araçlarını;

"Asla ve hiç bir surette geliştirmemeyi, yapmamayı, stoklamamayı veya şu veya bu şekilde ele geçirmemeyi ve elde bulundurmamayı yükümlenir.

"Madde 3- İş bu Sözleşmeye Taraf her Devlet,

"Sözleşmenin 1 inci maddesin-

de belirtilen etken, toksin, silah, teçhizat veya atış araçlarından herhangi birini doğrudan doğruya ve dolaylı olarak hiç kimseye devretmemeyi veya herhangi bir devletin veya devletler grubunun veya uluslararası kuruluşların sözü geçen etken, toksin silah, teçhizat ve atış araçlarından herhangi birini yapmasına veya başka yollardan ele geçirilmesine yardım, teşvik veya imalde bulunmamayı yükümlenir.

"Madde 4- İş bu Sözleşmeye Taraf her Devlet,

"Kendi sınırları içinde, yetkisi veya herhangi bir yerde kontrolü altında bulundurduğu ve sözleşmenin 1'inci maddesinde belirtilmiş olan etken, toksin, silah, teçhizat, ve atış araçlarını geliştirmeyi, yapmayı, stoklamayı veya ele geçirmeyi veya muhafaza etmeyi yasaklayacak ve önleyecek tedbirleri Anayasasının öngördüğü usullere göre almayı yükümlenir."

(M.A. Aslan, Kürt Mülteciler, s, 281-82 abç.)

Aktardığımız maddeler sorunu gayet açık biçimde ortaya koymaktadırlar. Sözleşme hükümlerine göre, ne Irak bu maddeleri savaşta kullanmak amacıyla satın alabilir, bunlardan kimyasal silah üretip sivil halk üzerine kullanabilir, ne de emperyalist ülkeler bu tür ara ve ham maddeyi Irak'a direk ya da dolaylı olarak satabilirler. Böyle yapmakla onlar, anlaşma hükümlerine açıkça karşı çıkmışlardır. Bu da onların ne kadar iki yüzlü olduklarını ortaya koymaktadır.

Peki iki yüzlülüğünün nedeni nedir?

Biliyoruz ki kapitalist sistem, göze ve kulağa hoş gelen anlaşmalara göre işlemez. Onun temel işleyiş yasası, azami kâr yasasıdır. Bir kapitalist için insanlığın genel çıkarları deyimi, yeri geldiğinde söylenip geçilecek boş vızıldan başka bir şey değildir. O, demokrasi der, insan haklarına saygı der ve daha binlerce kavramı dilinden düşürmez, ama beş kuruşluk kâr sözkonusu olduğunda bütün bunları bir anda unutturur. En kısa sürede, en yüksek kârı elde etmektir bütün amacı. Bunun için feda edemeyeceği değer yoktur. Doğayı ve insanın özünü katletmede gösterdiği performans, bir yerde, onun yükselebilmemesinin sınırlarını belirler. Kapitalist, insani değerlere

ve doğaya karşı acımasız davrandığı sürece yükselebilir. Gelişmiş endüstri merkezlerinin içine yuvarlandıkları ekolojik sorunlar, kapitalist sistemin acımasızlığının en mükemmel kanıtıdır. Dolayısıyla bu zihniyette bir sitem için kimyasal silah yapımında kullanılan bir maddeyi üretirken, ya da ticaretini yaparken düşünlülecek şey, bu bombayla kaç bin masum insanın yokolacağı değil, sözkonusu üretimin ya da satışın getireceği kârlar ve rakip firmalar karşısında sağlayacakları üstünlüklerdir. İşte bu nedenledir ki, Kürdistanlı bebekleri, yaşlıları, kadınları, yani bir bütün olarak savunmasız sivil halkı katleden bombalar için gerekli ham ve ara malları üretip, bunları Saddam canavarına satan devletlerle, bu tür şeyleri yasaklayan sözleşmelere imza atanlar bir ve aynı devletlerdir.

Bu devletler yaptıklarıyla Güney Kürdistan'daki katliamın suçortakları oldular. Ve bu işte yalnız değiller. Saddam'ın başka suçortakları da var. Diğerlerini bir yana bırakıp asıl konumuzla ilgili suçortağına yani TC. Devletine gelelim.

17 Nisan günkü Hürriyet Gazetesinin başlığı gerçekten çarpıcıydı: "Katliama Ortak Olduk" diyordu sürmanset. İzleyen sayfalarda kimyasal silah üretimi için gerekli bazı ham ve ara malların Irak'a iletilmesinde bazı Türk firmalarının rolü anlatılmaktaydı. Habere göre, kimyasal silah yapımında kullanılan malzemeler İsviçre ve Almanya gibi devletlerden belli Türk firmaları tarafından deniz yoluyla Mersin Limanı'na getiriliyor, ambalajları değiştirilip yeni fiçılar içine yerleştirildikten sonra, üzerine Türk firmalarının etiketleri yapıştırılıyor ve işlenip iharaca hazır hale getirilmiş gibi gösterilerek TIR'lara yüklenip Irak'a ihraç ediliyordu.

Böylece alım ve satımdan elde edilen fahiş kârlara devletten alınan teşvik primleri de eklenmiş oluyordu. Çünkü Cumhuriyet döneminin en tüccar zihniyetli hükümeti uzunca bir süredir, bu tür döviz getirici yeniden ihraç işlemlerine yüksek teşvik primi ödemektedir.

Aslında haber yeni değildi. İran'ın, İran cephesine yoğun biçimde kimyasal silah kullanmasıyla birlikte konu, 1987

yılı başlarında uluslararası kamuoyu gündemine girmiş ve araştırmalar sonucu İran ile Irak'a gönderilen kimyasal silah malzemelerinin akış trafiği tespit edilmişti. Olay, Avrupa televizyonlarında ve yayın organlarında işlendikten kısa bir süre sonra Türkiye'de de konuşulmaya başlandı. Örneğin çevre hareketi mensuplarından Kağan GÜNER, Hürriyet'teki haberden yaklaşık bir yıl önce, Saçak Dergisi'nin Temmuz 1987 tarihli 42. sayısında konuya değindi. Yazar sunları söylüyordu:

"Birkaç ay önce İngiltere TV'sinin 4. kanalında açıklandığı üzere, Irak'a İsviçre'den yollanan kimyasal silahlar Mersin Liman'ında aktarılmakta, aynı şekilde İran'a yollanan silahlarda İstanbul'da TIR'lara yüklenmektedir." (Kağan Güner, "Ekolojik Bilinç ve Türkiye'de Yeşil Hareket" Saçak, sayı 42, Temmuz 1987, sayfa 53)

Çok bilinen bir şey hakkında böyle küçük bir alıntıya neden başvurduk? Amacımız, Halepçe katliamından çok önceleri Irak'a giden kimyasal silah yapımında kullanılan malzemelerin Türkiye üzerinden nakledildiğinin Türkiye'deki kamuoyu ve resmi yetkililer tarafından bilindiğini ortaya koymaktır. Diğerleri bir yana, yukarıda aktardığımız küçük pasaj tek başına, bu işi yapmaya yetiyor. Yani Türk yetkililer; Halepçe katliamından en az bir yıl önce Türkiye'ye ait firmaların kimyasal silah trafiği içinde olduklarından haberdar idiler.

Peki, kimyasal malzeme akışına neden engel olmadılar?

Çünkü biliyoruz ki, TC. Devletin 15 Haziran 1974 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla taraf olduğunu tekrar beyan ettiği ve yukarıda maddelerinden bazılarını aktardığımız "Bakteriyolojik (Biyolojik) ve Zehirleyici Silahların Geliştirilmesi, Yapımı ve Stoklanmasının Yasaklanması ve Bunların İmhasına İlişkin Sözleşme"nin ilgili hükümleri uyarınca anlaşmaya taraf olan her devlet kendi sınırları içindeki kimyasal silah yapımında kullanılan her hangi bir maddenin üretilmesine, taşınmasına, başkasının eline geçmesi için aracılık yapılmasına vb. ilişkin faaliyetleri kendi

Anayasası'nın öngördüğü usuller çerçevesinde engellemekle yükümlüdür. (Bk. yukarıda ilgili maddeler) Yükümlülükler ve sözkonusu faaliyet bu kadar açık yürütülüyorken, Türkiye neden bunu engelleme yoluna gitmemiştir? Hatta tam tersine döviz getirdiği gerekçesiyle prim vererek bu faaliyeti devlet olarak neden desteklemiştir?

Bu soruların yanıtı Türk Devleti'nin Güney Kürdistan halkına ve onun özgürlük mücadelesine karşı olan düşmanlığında yatmaktadır. "Türklerin Irak'la Kürtler aleyhine işbirliği anlaşması var" diyen Celal Talabani'nin 12 Haziran 1988 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan sözleri durumu çok özlü biçimde ifade etmektedir. Gerçekten de Türkiye'nin Irak'la böyle bir anlaşması vardır. Bu anlaşmaya dayalı işbirliğinin geçmiş dönemde kendini nasıl ortaya koyduğunu önceki bölümlerde kısmen anlatmıştık. 1980 sonrasında ise bu işbirliği Irak'ın içine düştüğü zor durumdan ötürü çok daha ileri boyutlara vardı. İşte kimyasal silah yapımına ilişkin dayanışma bu işbirliğinin en caniyane biçimidir.

İran-İrak savaşı boyunca Türkiye bu iki devletle büyük miktarlarda ticaret yaptı. Neden olduğu siyasi istikrarsızlık TC.'nin devlet bütünlüğünü tehdit eder noktaya gelmeseydi, Türkiye bu savaşın sonuza kadar sürmesini isterdi. Tıpkı savaşan taraflara sekiz yıl boyunca trilyonlarla ölçülen miktarlarda silah satan emperyalist devletler gibi. Onlar da bu savaşın, mağlubu olmaksızın olabildiğince devam etmesini arzuluyorlardı ve ilgili bölümde anlattığımız gibi, bu planlarını hayata geçirebilmek için savaş süresince bir çok manevra yaptılar. İşin aslına bakılırsa, Türkiye'nin taraflara silah satmış olması da bu kapsam içinde mütalaa edilebilir. Türkiye gerçek bir tüccar olarak, taraflarla ilişkiyi sürdürdü ve savaş boyunca daha çok mal satmaya çalıştı. Bu bir gerçek. Dolayısıyla kimyasal silah için gerekli ham maddenin Türkiye üzerinden Irak'a iletilmiş olmasını bu iktisadi faktörlerle izah etmeye çalışanlar olacaktır.

Irak'ın kullandığı kimyasal silahların üretiminde bu aracılık rolü Türkiye'ye düştü. Yani Türkiye

işin en başından kendisinin imza koyduğu bir yasağı çiğniyeceğinin bilinciyle hareket etti; ve bir skandal durumunda prestijinin sarsılmasını göze aldı. Penta, Onak ve adı gizli tutulan altı şirket daha, yukarıda belirttiğimiz gibi, İsviçre, Almanya ve Belçika'ya ait firmalardan kimyasal silah yapımında kullanılan maddeleri ithal ederek, Irak'a sattı. Devletin bu şirketlerin yaptığı işten başından beri haberi vardı. Çünkü en azından yukarıda Kağan Güner'in yazısından yaptığımız aktarmada görüldüğü gibi, konu, 1987 başından itibaren kamuoyu nezdinde tartışılmaktaydı. Buna rağmen nakliyat durdurulmadı; tersine, teşvik primleriyle desteklenerek devamı sağlandı.

Kolayca tahmin edileceği üzere, bu ticaret çok tatlı bir kâr bırakmaktaydı. İhracatçı firmalar yüksek kârdan, devlet ise girecek dövizden ötürü memnundular. Bu durumu Penta dış ticaret Ltd. Şirketi yönetim kurulu başkanı Murat Vargı'nın şu sözlerinden rahatlıkla anlıyoruz:

"...1976 yılında sadece 50 bin dolar olan ihracatımızı, 1983 yılında 25 milyon dolara, 1984'te 50 milyon dolara, 1985'te 74,5 milyon dolara, 1986'da 150 milyon dolara, ve 1987'de ise 275 milyon doların üzerine çıkarmaya muvaffak olduk." (9.2.1988 tarihli Dünya Gazetesinden akt. Temel Demirer, Kürt Sorunu Boyutlanırken Tehlikeli İlişkiler Sorun Birlikte Sosyalist Dergi S.4/6, s.40 Eylül 88)

Orta yerde muazzam bir kâr olduğu açık. Ancak, bu ticaretin başlaması ve devam etmesi yalnızca tatlı kârlarla izah edilemez. Şayet devletin başka çıkarları sözkonusu olmasaydı, bir kaç şirketin zenginleşmesi veya biraz döviz girdisi sağlamak uğruna uluslararası anlaşmalar açıkça ihlal edilmeyebilirdi.

Hürriyet gibi sömürgeci sistemin savunuculuğunu yapan bir gazetenin dahi feryadına neden olan bu işbirliğinin gerçek adı, kimyasal silah katliamında suç ortaklığıdır. Bu suç ortaklığının burjuva basınındaki belgelenişinin kanıtı olarak 17 Nisan 1988 tarihli Hürriyet'te yer alan "Katliama Alet Olduk" başlıklı yazı savunmamızın arkasına ayrı bir metin olarak ilave

ediyoruz. Hürriyet gazetesinin belgelediği gibi sömürgeci TC Devleti Saddam katilinin suç ortağıdır, insanlık suçu işlemiştir; yargılanmalı ve insanlık vicdanında mahkum edilmelidir.

Suç ortaklığının diğer boyutlarından da söz etmek gerekiyor. Şimdiye kadar genellikle Türkiye'nin, Irak'a kimyasal silah yapımında kullanılan malzemeler satması nedeniyle katliamın suç ortağı durumuna geldiğini belirttik. Bu doğru, fakat gerçeğin tamamı değil, anlatılanlar, tablonun yalnızca bir kısmını sunuyor bize.

Tabloyu tamamlayabilmek için Türkiye'nin, Irak'ın kimyasal silah kullanmasını kolaylaştıran yardımlarını da zikretmemiz gerekiyor.

Gerçekten de Türkiye bu meselede yalnızca ticaret yoluyla kimya-

sal silahların üretilmesine katkıda bulunmakla kalmadı; belki bundan da önemli olarak Irak'ın elindeki silahları kullanmasına yardımcı oldu. Şöyle: elinde kimyasal silah bulunan her güç kafası estiğinde bu silahları kullanamaz. En azından uluslararası kamuoyundan gelecek tepkiler nedeniyle ihtiyatlı davranmak durumundadır. İşte bu handikapı aşmanın en çok kullanılan yolu, kimyasal silah kullanmak, fakat ardından, kullandığını inkar etmektir. Bunun için de kimyasal silah izlerinin yok edilmesi yada silah kullanılan mülklerin uluslararası denetime açılmaması işlemleri gereklidir. İşte Türkiye bu konularda Irak'a arka çıkmak suretiyle onun kimyasal silah kullanmasını olanaklı kılmıştır. Bu da suç ortaklığının diğer bir boyutunu veriyor bize.

Devam edecek.

sayfa 2 den devam

yaklaştırılmadan, kimseye gösterilmeden kendi köyü olan Kabaçalıya "Topık" mezarlığına köylülere açtırılan bir mezara gömülmüştür.

Aradan zaman geçer, karanlıkta kalan bu olaya kimse yanaşmaz. Yakınları ise sürekli tehdit edilir. İşkence olaylarının, demokrasinin kimi çevrelerce icazetli bir platformda tartışıldığı bir dönem olur. Yine kimse yanaşmaz. 2000'e Doğru dergisi bir ara olayın üzerine düştü. Muhabiri tehdit edildi ve sonunda o da boyun eğdi. SHP'nin kimi sözde demokrasi savunucusu milletvekillerinden Bingöl SHP milletvekili İlhami Binici, Hüseyin Sertkaya'nın yakın köylü olduğu için dolaylı olarak O'nun ölüm olayını bilmesine rağmen sessiz ve donuk kalmıştır. Fakat adı kooperatif yolsuzluğuna bir ara karışan Binici, tamda o dönemde (Bazı milletvekillerinin "Kürt" kelimesini tartıştığı bir dönemde) bu eski (İ.P.'limi, T.İ.P.'limi) "devrimci" Kürtlerin olmadığından dem vuruyordu. Tabiki bir şey beklenmez böylerelelerinden...

Azılı bir Kürt düşmanı olan Durmuş Kıvrak adlı işkenceci şimdiye kadar çok insanın kanına girmiştir. 1980'de Hüseyin Mor-

stümbül adlı KAWA taraftarını evden alıp aynı (Bingöl) jandarma kışlasında katletti. Fakat şimdiye kadar onun cesedine bile rastlanmadı. Bu sadist adam alınan bilgilere göre şimdi Mardin merkezinde görev yapmaktadır. Bütün devrimciler, yurtseverler, onurlu insanlar Durmuş Kıvrak ve onun gibi faşist işkencecileri iyi tanımalı ve onlardan hesap sormalıdır. İşkenceciler tek tek ortaya çıkarılmalı, cezalandırılmalıdır. Ayrıca "işkencecilerden hesap sorulmalı" sloganını değişik çevreler atmaktadır. Hüseyin Sertkaya'nın karanlık ölüm olayı üzerine gidip, olayı aydınlatmayanların, işkencecilerden hesap soracaklarını da sanmıyorum.

*Katledilişinin 7. yıldönümünde Hüseyin Sertkaya'yı saygıyla anıyoruz.

*Hüseyin Sertkaya'nın anısını sürekli yaşatacağız!

*Sömürgeci cellatlardan hesaplarını mutlaka soracağız.

*Kürdistan Dursun Kıvrak'lara ve tüm faşist işkencecilere mutlaka mezar olacak!

sayfa 23 den devam

iyorlar. Sen bu durumu görmezlikten gel; illada ortak örgütlenme, yoksa siz milliyetçisiniz de. Böyle dogma ve kalıpcılıkla faşist Türk devletini güçlendirmekte, diğer yanda sen gel Kürdistan'da Türk faşist partileri gibi Kürdistan'da örgütlen. Bu Kürt ulusunun kendine güvenini yitirmesi demektir. Her ulus kendi dilinde eğitim ve öğrenim yaparsa gelişir şeklindeki doğru anlayışa karşı sen burada Türkçe propoganda ve örgütlenme yap, bu kime hizmet eder?

Doğrusu, Kürdistan'sız Türkiye'liler, teori ve pratikte kendi sömürgeci burjuvazinize karşı mücadele etmeniz, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini her yönüyle desteklemeniz halinde, ancak o zaman siz burjuvazinize hizmet etmekten kurtulursunuz. O zaman Kürdistan devrimci, yurtsever, Komünist güçleri sizinle kardeşçe, dostça en güçlü ittifak içinde olur. Yoksa başka türlü gerçek olamaz.

■ YAŞASIN BAĞIMSIZ, BİRLEŞİK KÜRDİSTAN!

■ YAŞASIN ENTERNASYONAL DAYANIŞMA!

■ KAHROLSUN EMPERYALİZM, SOSYAL EMPERYALİZM ve TÜRK SÖMÜRGEÇİ DEVLETİ!

27/6/1989

Sırno

(Başarafa 11. sayfada)

Yurtseverler, Demokratlar, Devrimciler!

Federal Alman Devletinin Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine ve sosyalizme yönelik saldırılarına karşı sessiz kalmıyalım. Güçlerimizi birleştirerek mücadeleyi yükseltelim. Saldırıları etkisiz kılalım.

-17 Kürt Yurtsever üzerindeki baskı ve yasaklamalar son bulsun,tutuklular serbest bırakılsın!

-Kürdistan Halkına ve Mücadelesine Yönelik Saldırıya Son!

-Yaşasın Bağımsız, Birleşik Demokratik Kürdistan
-Yaşasın Halkların Kardeşliği! Yaşasın Proletarya Enternasyonalizmi!

Bir Ala Yekiti
Okuyucusu

Ala Yekiti 21

FAŞİST SÖMÜRGEÇİ T.C. DEVLETİNE

LANET VE ÖLÜM

İrkçı faşist Türk devletinin boyalı basını yine zehir kusuyor: "Bu iş bitsin artık". "Millet, 'bu iş bitsin artık...bu canileri ezeceksek ezelim devlet ne yapacaksa yapsın, gücünü göstermeli" diyor. "Bu acılar, daha ne kadar sürecek? Hainlerin kökü nasıl, ne zaman kazınacak? "Türklüğe topyekün saldırı!" .. "Güney-Doğu'daki kanlı terör Türkiye'ye yöneltilmiş topyekün saldırının bir parçasıdır". "Güney Doğu'da vatanın kalbi kanamaktadır" vs. Faşist Türk basınında irkçı faşist propagandalar, Türkiye ve Kürdistan halklarını birbirine düşman ettiren, faşist sömürgeci T.C'ye akıl danışmanlığı yapan faşist basın yayın organları boşuna böyle tahrik edici sözler söylemiyorlar. Onlara söylenen var. Nedir bu söylenen, niye söylüyorlar?

Biz sorunu detayıyla değilde kaba bir şekilde anlatmaya çalışalım:

Sorun 1. Dünya emperyalist ve gerici paylaşım savaşında Alman emperyalist devletinin safında savaşa giren Osmanlı Devleti, Almanlar yenilince toprakları İngiliz, Fransız ve emperyalistler tarafından işgal edildi. Böylelikle Osmanlı Sultanı parçalandı, yeniden Osmanlı ordusunun erbaşları komutanlar önderliğinde sözde ulusal kurtuluş mücadelesiyle 1923'te faşist sömürgeci Türk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti devleti kuruldu. Bu dönemde büyük emperyalist güçler 1923'te Lozanda yeniden biraraya gelirler. Askeri ve politik olarak bölüştükleri toprakların coğrafyasını tespit ederler. Kürdistan da bu dönemde dört parçaya bölünür. Türkiye'ye en büyük parça bırakılır. Diğer üç parçada İran'a, Irak'a, Suriye'ye berilir. Bu 4 sömürgeci güç o günden bu yana Kürdistanı yağmalamakta, Kürt ulusunu Arap, Fars ve Türkleştirmeye çalışmaktadırlar.

Kürdistan'ın yeraltı ve yerüstü zenginliklerine hakim olan onlardır. Sömürgeci güçler, okullarıyla, kültürleriyle, sanatlarıyla, politikala-

rıyla Kürdistan'a yerleşmişlerdir. Odur budur daha acımasızca, daha vahşice, barbarca Kürtleri ve Kürdistan halklarını eritip, tarihte silmek için dört sömürgeci güç bölgede birlikte hareket ederler. Kürdistan'ın parçalanıp sömürgeleştirilmesiyle birlikte Kürdistan'da isyanlar, başkaldırışlar başlar.

Niçin dört sömürgeci güç tarafından Kürdistan sömürgeleştirilir? Eğer bu sömürgeci güçlerin menfaatleri olmasa kalkıp da Kürdistan'ı sömürgeleştirmezlerdi. Her sömürgeci devletin şu menfaatleri vardır: A) Kürdistan'ın yeraltı ve yerüstü zenginliklerine sahip olmak, B) Ucuz işgücü, C) Askeri güç, D) Nüfus olarak.

Ben burada yalnızca Kuzey-batı Kürdistan'ı ele alacağız, çünkü, diğer parçalarla ilgili yeterli bilgiye sahip değilim.

Kuzey-batı Kürdistan'da şu belli başlı zenginlikler vardır. Bunlar Türk sömürgecilerinin sömürdükları zenginliklerimizdir: Türkiye'de üretilen ham petrolün % 95'i Kürdistan'ın Siirt bölgesinde çıkarılıyor. Yaklaşık 2,5 milyon ton Batman'daki hampetrolü de eklersek, Türkiye'nin ham petrolü Kürdistan'da üretilmektedir. Yine fosfat, bakır, demir, linyit kömürü Kürdistan'da çıkar. Yine Keban Barajı'nda enerji üretilmekte, diğer yanda Dicle, Fırat, Aras nehirleri Kürdistan'dadır. Yerüstü zenginlikleri hayvancılıkta et, süt, yağ, peynir ve bal gibi gıda maddeleri de Türkiye'de bir numaradır. Pamuğuyla, tütünüyle, yünüyle, fıstığıyla da meşhurdur Kürdistan. Tüm bunlara sahip, olan Kürdistan, ürünleriyle birlikte Türk devletinin esiridir, bu ürünlerini sömürmektedir.

Ucuz işgücü Kürdistan'da yok pahasıdır. Kürdistan'da işsizlik her geçen gün çığ gibi büyümekte, iş bulamayan bu işsizler ordusu, çareyi Türkiye'nin büyük kentlerine göç etmekte buluyor. Türk devleti bilinçli olarak Kürdistan'a yatırım yapmamaktadır. Yaparsa insanlarda bilinç, milli duyguların uyanması, bağımsızlık ve özgürlük

istemlerinin yükselmesine yolaça-
cağından dolayı yatırım yapmamaktadır. Türkiye'nin büyük kentlerine giden Kürdistan'lılar en pis işlerde ve en ucuz ücretle çalıştırılmakta ve kapıcı, inşaatçı, çöpçü, simitçi, sucu, hamal, ayakkabı boyacısı, lahmacuncu, fırıncı, tombalacı, köfteci, turşucu gibi seyyar ve hiçbir sosyal güvenliği asgari kazancı bulunmayan günlük işlere mahkum edilmektedir. Mevsimlik çalıştırılmakta, sosyal güvenceleri yoktur ve acımasızca sömürülmektedirler. Geçen on yıl içinde Kürdistan'da açlık, yoksulluk, terör, baskılar çekilmez hale gelmiştir. Kürdistan halkları yolsuz, susuz, elektriksiz, doktorsuz ve bakımsızdır. İşte bir örnek: Siirt'te doğum oranı ülkemizin en yükseği; binde 31., ölüm oranı da dorukta; binde 17., okuma yazma oranı da % 40'tan aşağıda. Her beş Siirtli kadından dördü alfabeden habersiz. Türkiye genelinde 1600 kişiye bir doktor düşerken, bu sayı Siirt'te 6000 kişiye yükseliyor. Türkiye genelinde 450 kişiye bir hastahane yatağı düşerken, Siirt'te 1400 hastaya bir yatak düşüyor. Türkiye'de üretilen ham petrolün % 95'i Siirt toprağından çıkarılıyor, yaklaşık 2,5 milyon ton.

Bu durum karşısında büyük oranda Türkiye'nin büyük kentlerine göç başlamış, örneğin, "İNSAN PİSLİĞİ YEDİRİLEN MUHTAR SÖZ BEKLİYOR". "Dörtüyz insan göçe hazırlanıyor".

Faşist sömürgeci Türk devleti, Kürdistan halklarından askeri olarak da son derece ustaca ve vahşice yararlanmaktadır. 800 bine varan sömürgeci faşist ordu içinde Kürdistan'lılar da bulunmakta, Kürdistan'lıları en tehlikeli bölgelere öncelikli vermekte, askerlik dönemi boyunca özellikle sıkı denetim takip altında tutulmakta, diğer yanda ve önemlisi Kürdistan'lıları genellikle Kürdistan'da askerlik yaptırmaktadırlar. Normali böyle değildi; Kürdistan'lıları Ege, İnanadolu'ya askerliğe gönderilirdi. Ama şimdi iş değişti. 'Kürtü Kürde

kırdırtmak" Ermeni katliamından tutun da, Kıbrıs'ın işgaline kadar faşist TC devleti Kürtleri kendi pis emelleri için ön saflarda kullanmıştır.

Faşist TC Kürdistan halklarını kendi kendilerine yabancılaştırmakta, kendi kendine düşman etmek için elinden gelen her metoda başvurmuştur. Kürdistan'ın her şehir, kasaba ve köylerini kendine bağlı bürokrasiyi yerleştirmesi; ordusunun üçte birini yerleştirmesi; kendi milli eğitim kurumlarını yerleştirmesi, basın, yayın ve TRT (radyo ve televizyonunu) ve sinemasını, polis karakolunu, yabancı işyerlerini yerleştirmesi, TC'nin öngördüğü bütün faşist-gerici- karşı devrimci PARTİLERİN Kürdistan'ın bütün il ve ilçelerinde örgütlenmesi; yasama ve yargı organlarını yerleştirmesi, Kürdistan'da işsizliğin, yoksulluğun, baskı ve terörün bir neticesi olarak Türkiye'nin çeşitli kentlerine göç ettirilen Kürdistanlılara tüm bu metodlar ne için yapılmaktadır? Tabii ki, TÜRKLEŞTİRMEK İÇİN. Bunların bir sonucu, Kürt edebiyatı, kültürü, dili, isimleri vs. leri kaçınılmaz olarak değiştirilecek, yerine Türk ırkçılığı, katillliği, barbarlığı alacaktır.

İşte TC'nin faşist boyalı basının Kürdistan'lı örgütler hakkında 'hain', 'bu iş bitsin artık' demelerinin sebebi boşuna değildir. Şimdiye kadar rahat rahat Kürdistan'ın herşeyini afiyetle yiyenler, bugün öyle yiyemeyince, hemen yok edelim nutuklarını atarlar. Demek ki, Kürdistan'ı boşuna laf olsun diye sömürgeleştirmemişlerdir. O Kürdistan'ın yeraltı, yerüstü zenginlik kaynaklarını, ucuz işgücünü ve insanını sömürmek ve ona egemen olmak için sömürgeleştirmiştir.

Türk sömürgecileri Kürdistan'da kendine bağımlı, uşak bir sosyal dayanakta bulunmaksızın uzun boylu sömürgeciliğini tabii ki devam ettiremez. Onun için Kürdistan'da bir avuç milli haini kendine sosyal dayanak yapmıştır. Şöyle ifade etsek daha iyi anlaşılır: Bugün ve dün de nüfuslu ve nüfussuz unsurlar Türklük adına hareket ettikleri, TC'nin varlığını kendi varlıkları olarak kabul eden ve onun için canla başla çalışan her Kürt ve Kürdistan'lı Kürt ulusunun ve Kürdistan halklarının can düşmanıdır. Ulusal

ve sosyal kurtuluş mücadelesi onları da yerle bir edecektir.

Kürdistan halkları kendine zindan edilen cenneti böyle mi bırakacaktır? Hayatın ve yaşamın kendisine zindan ettirilmesine sessiz mi kalacaktır? Bensizlik, kimliksiz, zorla kendisine dayatılan başkalarının kimliğini taşıyacaktır? Asla, asla, asla! KABUL ETMEYECEK, KABUL ETMEMİŞ DE!

Sömürgeci Türk devletinin kurulduğundan bugüne kadar şu isyanlar başgöstermiştir:

CUMHURİYET DÖNEMİNDE 17 KÜRT İSYANI OLDU

Nasturl	12-28 Eylül 1924
Şeyh Salt	13Şubat-31Mayıs1925
Rağkotan ve Raman	9-12 Ağustos 1925
Sason İsyanları	1925-27
I. Ağrı	16Mayıs-17Haziran1926
Koçuşağı	16May.-17Haz.'26
Mutki	26 Mayıs-25 Ağus.'27
II. Ağrı	13-20 Eylül'27
Bicar	7 Ekim-17 Kasım'27
Adı Resul	2-Mayıs-3 Ağus.'29
Tendürük	14-27 Eylül'29
Savur	26 Mayıs-9 Haz.'30
Zeylan	20 Haz.-Eylül başı'30
Oramar	16 Temmuz-10 Ekim'30
III. Ağrı	7-14 Eylül'30
Pülümür	8 Ekim-14 Kasım'30
Tunceli (Derdim)	1937-1938

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti'nde Ayaklanmalar (1924-38), Emekli Kurmay Albay Reşat Halil, Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı yayını, 1972.

Görülüyor ki Kürdistan halkları özellikle Kürt ulusu tarihte Türk sömürgeciliğine karşı hiç durmaksızın mücadele etmiştir, etmeye devam ediyor, ta zafere kadar da devam edecektir. Kürt ulusu mücadele etmekte haklıdır, mücadelesi meşrudur. T.C'nin Kuzey-batı Kürdistan'daki bütün kolluk kuvvetlerine karşı savaş; onları Kürdistan'da koparıp atmak için, daha nice darbeler vuracak, daha nice 10, 100, 1000'lerce askerini öldüreceklerdir. Faşist Türk basın ve yayın organlarının kökü kazıtılmalıdır dediği, bugün Kürdistan'ın bağımsızlığını, özgürlüğünü savunan Kürdistan'lı yurtsever, devrimci, komünist örgütleridir. Faşist T.C. Kürdistan'ın bağımsızlığını ve bu bağımsızlığını silahla, örgütlü mücadele ile olacağını savunan örgütleri özellikle kökünü kazımak istemektedir, yoksa otonom, kültürel, özerkliği isteyenleri değil.

TARİHTEN DERS ALMAYANLAR, GELECEKTEN UMUTLU OLAMAZLAR

Burada kısa olarak da olsa, birazda 'Misak-ı Milli' cillikten kurtulamayan, Kürt kelimesinin duyulmasından hem korkan, hem de rahatsız olan kendilerine 'çeşitli milliyetlerden Türkiye'li' diyenlere söyleyeceklerimiz var. Niye Türkiye'li? diyorlar. Açık olarak demeseler bile anlayışları Kürt ve Kürdistan kelimesini özellikle söylemek için kendilerine yakıştırdıkları sıfat "Türkiye'li" sıfatıdır. Türkiye'li ve Kuzey Kürdistanlı deseler, bölücü ve milliyetçilik damgasını yiyenler, bu korkudan dolayı böyle söylemiyorlarmış. Özellikle Kürt ilerici yurtseverlerine dayatılan bu korkuluk neticede Kürdistan'daki ulusal Kurtuluş mücadelesinin dayatmasıyla kısmen de olsa yıkılıyor. Ancak geçmişten ders almayanların, onları çabuk unutanların, gelecekte aynısını yaşamaları mümkündür.

Türkiye "devrimci komünist" hareketi kendi sömürgeci burjuvazisine dolaylı yollardan, bilerek veya bilmeyerek, isteyerek veya istemeyerek, Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesine, boyunduruğun uzamasına göz yummaktadır. Nasıl mı diyebilirsiniz? Şöyle ki, Kürdistan'ı sömürgeci burjuva devletleri, emperyalist babalarının direktifleri doğrultusunda dört parçaya böldüler. Hiç bir zaman gerçek olmayan bir suni sınır çektiler. Bu gün Kürdistan'ın her parçası sömürgeci. Sömürgeci olan bir ülkenin stratejisi ve taktiği yarı-sömürgeci olan bir ülkeninkiyle aynı olamaz, değişiklik arzeder. Her ülkenin kendine has özellikleri vardır. Türkiye'liler (iki ulusu, Türk, Kürt, azınlıklar-nasıl azınlıklarsa?) Kürdistan sömürgeci midir? Daha ortada bir şey yokken iki milletten örgütlenmeyi savunmaları sekterlik, şövenliktir, ki sekterizm ve şövenizm de sömürgeci gücün güçlenmesine hizmet eder. Materyalist bir insan diyalektik bir yöntemle gerçeği incelemeli. Gerçek durum nedir? Bu gün de dün de gerçek durum Kürdistan da bağımsız bir devletin kurulması yönündedir. Kitleler bu yönde Türk sömürgecilerine karşı mücadele ver-

devamı sayfa 21 de.

“İNSAN HAKLARI VE KÜRDİSTAN”

SORUNUNDA BİRKAÇ NOT

“İnsan Hakları ve Kürdistan” üzerine geçen aylar içinde oldukça çok şeyler yazıldı, çizildi. Protestocu yaklaşımları gördük; sorunun su-ni olarak yaratıldığını iddia edenlerle karşılaştık; bu temelde “Kürt diplomasisine” (!) oynayanları; hat-ta, hatta bu vesile ile Kürtlerin “ha-mi”liğine soyunanları vs. vs. gör-dük.

Kısa ve öz ifade etmek gerekirse, bu farklı yaklaşımlara bir iki not düşerek doğru tavrı yükseltmek gerekli. Aynı zamanda bunu Paris’teki Konferans sorununda da yapmak gerekli.

Bir kez, “Kürdistan’da İnsan Hakları sorunu yoktur” (dikkat edilsin “sorunu”) şeklindeki tespit doğru değildir. Doğru olmamanın ötesinde çocuksu ve gerçeklere gözünü kapayan bir değerlendirmenin ürünüdür. Kürdistan’da bu “so-run” elbette vardır, hem de bal gi-bil! Kürdistan kadar yeryüzünde in-san haklarının ayaklar altına alındığı başka bir ülke gösterilebili-nirmi? Hayır gösterilemez. Hiç tek tek ele alıp anlatmaya gerek yok, Kürdistan’da insan hak ve özgürlükleri bir bütün olarak en vahşi yön-temlerle, en brutal şekilde yok edil-mektedir. Kürdistanlı Komünistler ve Ulusal Kurtuluşçuların bu konu-da ki tavrı nasıl olmalıdır. Bu soru-nu işleyip, irdeleyip, sömürgeciliği, emperyalizmi, teşhir etmek ve soru-nun çözümünü bu temelde Kürdi-stan’ın bağımsızlığına bağlamak mı olmalı, yoksa; böyle sorunlar gündeme geldiğinde soruna sırt çevirmek mi olmalıdır? Elbette bi-rincisi devrimci tavidir. Bu sorun “uydurma”dır deyip sırt çevirmek, oldukça çocuksu, tepkici ve basit bir yaklaşımdır.

Diğer taraftan çeşitli emperya-list güçler, Kürdistan Bağımsızlık Mücadelesini saptırmak ve çarpıtmak için sorunu “Kültürel Kimlik” “kültürel özerklik” dere-kesine düşürdüklerinde; bu güçlere karşı kararlı ve amansız bir müca-dele yürütülmelidir. Bunlara karşı mücadele verirken de “Kürdistan’da İnsan Halkarı ve Kültürel Kimlik” diye bir sorun yok, bu uydurmadır diyerek de mü-

cadele edilemez. (Bu gün PKK ve bazı çevrelerin tutumları bu çerçevede döntüp dolaşmaktadır) İn-san hak ve özgürlükleri uğruna mü-cadele dünya komuoyunun büyük ilgisini ve dikkatini çeken bir alandır. Kamuoyu bu alana büyük değerler biçmektedir. Bu nedenle bu alanı işliyerek, - özellikle de uluslararası alanda - onu araç edi-nerek Kürdistan Bağımsızlık Müca-delesinin meşruluğu ve zorunluluğu daha da bilinçlere çıkarılabilir, da-ha da saygın kabul götür hale gelir, daha büyük destek sağlanır. Bu ka-dar değer ve ilgi gören İnsan Hakları sorunu haklı olarak Kürdi-stan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi-nin, haklılığını, meşruluğunu, saygınlığını pekiştirecek şekilde işlenmek zorundadır. Kimse bunun önünde engel olamaz. Bütün bu olanakları kullanma sadece doğru devrimci tutum değil, aksine zorun-lu devrimci görev iken bu soruna sırt çevirir tutum takınmak Ulusal Kurtuluş’a yarar yerine zarar getirir.

Ancak İnsan Hakları ve kültü-rel sorunlar, yada diğer Ulusal hak-lar sorunu, Bağımsızlık Devrimi-mize bağlanmadığı sürece, - bu gün tüm revizyonist-reformist çevrelerimizin yaptığı gibi - , sorun kültürel özerklik ve sadece ve sade-ce İnsan Halkarı boyutunda ele alındığı taktirde, Kürdistan Bağımsızlığına daha da büyük zarar verilmiş olunur. Bu sorun hangi güçlerle tartışılırsa tartışılsın, Kür-distan Ulusal Kurtuluş Güçleri, Mü-cadel Örgütleri dışlanarak yapılmaya çalışılırsa, bu açıkça, Kürdistan’ı hedef alan düşmanca bir tavidir.

Dolayısıyla Kültür Kuruluşları bu sorunları tartışma alanlarına çektiklerinde; Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinde yer alan örgütlenmelerden bağımsız yada onların dışında tavrı geliştirerek, di-plomasi oynamaya kalkıştırlarsa, Bağımsızlık Savaşına önemli zarar-lar verirler. Ayrıca uluslararası are-nada Kürdistan sorununu gündeme getirme ya da bazılarının deyimi ile “diplomatik savaşım”, tek başına bu kuruluşların işi olamaz ve ayrıca

da bu kuruluşların böyle bir hakkı olamaz. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini omuzlayan örgütlen-meler, Ulusal Kurtuluş Güçleri bu hakkın sahipleridir. Onlarsız böyle bir şeye kalkışma doğru olmadığı gibi zararlıdır da.

Eğer emperyalist çevreler bu sorunu, “İnsan hakları ve kültürel kimlik”, Bağımsızlık sorununun önüne geçirmeye çalışıyorlarsa, ki amaçlarının bu olduğu açıktır, büt-tün Ulusal Kurtuluş Güçleri olarak bunun önüne geçmek gerekmektedir. Bu konuda her alanı, her kürstü-yüde kullanmak en doğru, en olgun olanı olduğu gibi, en yararlı olanıdır.

Paris’te 14-15 Ekim 1989 tarih-lerinde yapılan “Kürtler: İnsan Hakları ve Kültürel Kimlik) adlı uluslararası konferansın sonuç kararlarını aşağıda okuyucularımı-zın bilgi ve değerlendirmesine sunu-yoruz.

ULUSLARARASI KONFERANS

“KÜRTLER: İNSAN HAKLARI ve KÜLTÜREL KİMLİK” KARAR

Fransa-Özgürlükler ve Kürt Enstitüsünün inisiyatifinde 14 ve 15 Ekim tarihlerinde yapılan “Kürtler: İnsan Hakları ve Kültürel Kimlik” adlı uluslararası konferansın çalış-maları sonucunda;

* Bir çok devlet tarafından bölüşülmüş Kürtlerin, yaşadıkları ülkelerde kendi kültürel kimliklerini korumak, meşru demokratik ve po-litik haklarını savunmak istemi karşısında, trajik bir sonuç yaşadığını göz önüne alarak, ilan eder ki;

* Konferans, Kürtlerin yaşadığı ülkelerde, tüm demokratik ülkelerin parlamenterlerine açık olacak şekilde, İnsan Haklarının savunulmasıyla yükümlü sürekli bir Kurulum oluşturulması çalışmalarına devam etmeyi istemekte ve bu doğrultuda hareket etmek için Fransa-Özgürlükler Vakfına so-rumluluk atfeder;

* Konferans, Kürt Halkı tem-silcilerinin Avrupa Parlamentosu-

na, Avrupa Konseyine ve tüm büyük uluslararası mercilere başvurmak için davet edilmesini istemekte;

* Konferans, ulusal yasamaların, kimyasal silahların yapımını yasaklamasını istemekte ve aynı zamanda uluslararası kanunları ihlal ederek biyolojik ve kimyasal silahları kullanan ülkelere karşı diplomatik ve ekonomik yaptırımların uygulanması için hükümetlerin (devletlerin) uluslararası bir antlaşmayı imzalamalarını istemekte;

* Konferans, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda ve tüm büyük uluslararası kuruluşlarda gözlemci statüsünü elde etmek amacıyla, tüm Kürt halkını temsil edecek bir örgütün oluşmasını ısrarla istemekte;

* Konferans, uluslararası barışın kefilisi olan B.M. örgütü Genel Sekreterinden, Prof. Sakharov'un insiyatifinde Genel Kurulda Kürt sorunu üzere özel bir oturumun yapılmasını talep etmekte;

* Konferans, ilticacı Kürt halkının dramatik durumuna dikkat çekmekte, etkili ve aktif bir desteğin yapılması amacıyla, bu halkın arzularını ve özlemlerini dikkate alarak, özellikle bir insani yardımın götürülmesini sağlamak için, çok acil bir şekilde Yüksek İlticacılar Komiserliği ile görüşmelerin yapılması için ısrar etmekte; ayrıca Yüksek İlticacılar Komiserliğinin bir özel oturumu bu konuya ayrılabilir;

* Konferans, yurtlarından edilmiş Kürt halk topluluklarına rezerve edilmiş yazgıyı mahkûm eder; ve ilgili devletlerden uluslararası hukukun en belirgin prensiplerine saygı gösterilmesini ve eğer Kürt toplulukları, insani yardım istiyorlarsa, onun yapılmasını talep etmekte;

* Konferans, sonuçta, tarafsız ve nötral bir şekilde hareket ederek, B.M. kurulunun 8 Aralık 1988 tarihli 43/131 kararına uygun olarak, hükümetler arası ve hükümetler yanlısı olmayan (bağımsız-b.) örgütlerin, felaketzadelerle serbestçe yardım götürmelerinin sağlanmasını istemektedir.

Konferans, Temmuz 1990'dan önce, Stokholm'de yeniden, Kürdistan'da İnsan Hakları için İsveç Komitesinin insiyatifinde toplanmayı dilediğini duyurur.

KOMELA ÖNDERLERİNİN

ANISINA

Geçen sayımızda yayınladığımızı belirttiğimiz ve ölüm ilanlarını verdiğimiz Komela Doğu Kürdistan önderlerinin İran sömürgecileri tarafından vahşi yöntemlerle katledilişleriyle ilgili Komela Hareketi Yurtdışı Temsilciliği'nin basın açıklamasını bu sayımızda yayınlıyoruz.

Komela Zahmetkeşanê Kurdistanê-İran örgütü 1979'da ki İran ve Kürdistan devrimci ayaklanması içinde doğup öne çıkan devrimci bir örgütlenme. Kürdistan'da işçi sınıfı ve emekçiler içinde örgütlenme çalışmalarıyla ve M.-L.'e yönelmeleriyle dikkatleri üzerine çektikleri gibi; başlangıçta yürüttüğü devrimci-militan çalışma ve silahlı mücadele sayesinde emekçi kitleler, devrimci gençlik ve özellikle de köylüler içinde önemli bir güç haline geldi. Ancak daha sonraki dönemlerde Tahran'da Sehend denilen grupla birleşerek İran Komünist partisini kurması ve Kürdistan özgünlüğünden kopması, Kürdistan devriminin özgün ve bağımsız gelişim özelliğini göremiyerek, ondan uzaklaşması; İran ve Kürdistan devrimi sorununda küçük burjuvazi ve sınıf tahlillerinde Marksizm'den uzaklaşan düşüncelere vardıklarından; ve buradan hareketle hatalı pratik sergilemelerinden dolayı, İ-KDP ile yersiz çatışmalar içinde olmalarından vb. dolayı önemli güç kaybına uğradı. Elbette genelde İran'lı tüm güçlerin Irak'la girmiş oldukları olumsuz ilişkileri de eklemek gerekir. Ancak bütün bu eksiklik ve olumsuzluklarına rağmen Komela Doğu Kürdistan'da emekçi kitleler içinde yaptığı devrimci çalışmaları; Ulusal Kurtuluş Mücadelesi pratiğinde komünizmden etkilenmesinden ve ona yakın olmasından dolayı proletarya ve emekçi kitleler saflarında sevildi, örgütsel güç ve kuvvet buldu. (Bu istenilen düzeyde olmamasına rağmen). Diğer İran'lı sol güçlerin dağıldığı ortamda Komela'nın henüz bir güç olarak ayakta durması durumu doğru değerlendirilirse, Kürdistan ve İran Devrimi adına önemli bir mevzidir.

Komela kadro ve önderlerinin mili-

tan, ihtilalci pratikleri; M-L siyasi programa yaklaşmaları; onların proletarya ve emekçi kitleler nezdinde büyümelerine; yüceleşmelerine neden olmaktadır. Doğu Kürdistan'da gerici İran sömürgecilerinin barbar ve bir o kadar da Ortaçağ karanlığıyla bezenmiş ilkel vahşeti altında, hayatlarını proletaryanın davasına, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine adayan bu önderler elbette bütün Kürdistan emekçilerinin gönlünde yüceleşeceklerdir.

Bu nedenle Ala Yekîti, İran sömürgecilerinin alçakça yöntemlerle katlettiği Komela'nın önderlerini, Kürdistan proletaryasının ve Kürdistan Devriminin Şehitleri arasında değerlendirir; Onların anısı ölümlerinde bir kez daha saygıyla eğilir. Anılarının Kürdistan Devrim ve Sosyalizm mücadelemizde ışık edinmesi gerekliliği üzerinde durur; Onların Kürdistan Ulusal Kurtuluş ve Sosyalizm mücadelesinde yaşatılacaklarını bir kez daha halkımıza, devrimci demokratik kamuoyuna duyurmayı görev bilir.

Bu amaçla Komela-Yurtdışı Temsilciliği'nin Basın Açıklamasını türkçeye çevirerek kamuoyuna sunar.

BASIN AÇIKLAMASI

İran KP ve Komela'nın MK üyesi Sedîgh Kamangar Yoldaşın bir terör eylemi sonucu öldürülmesi üzerine:

4 Eylül 1989 pazartesi günü saat sabah 2.00'de, Sedîgh Kamangar yoldaş, Irak-İran sınırında bulunan Komela'nın bir üssünde İran İslam Cumhuriyetinin bir uşağı tarafından katledildi.

Kamangar Yoldaş, İran komünist hareketinin tanınmış önemli bir şahsiyeti ve Kürt işçi ve emekçilerinin en sevilen yol göstericilerinden biriydi. O, İran KP'nin kurucularından biri, IKP ve Komela'nın MK üyesiydi. Yoldaş Kamangar 20 yıl önce Komela'nın komünist mücadelesini ilk başlatanlardan bir tanesidir. Değişik örgütsel gö-

devamı sayfa 13'te

Ala Yekîti 25

Kürdistanlı proleter devrimcilerin halkımız için çizdikleri güzergâhtan halkımız kesintisiz olarak ulusal bağımsızlık mücadelesini gerçekleştirerekten birleşik ve demokratik bir Kürdistan yaratacaktır.

Tüm Kürdistanlı devrimci-demokratlar!

12 Aralık 1980'de sömürgeciler yerli uşakların'da yardımıyla halkımıza ve proleter devrimci hareketimize karşı kalles ve namert bir katliam gerçekleştirdiler. Güney Kürdistan'ın Kamışlı kendinde KAWA-MK üyesi değerli yoldaş Hüseyin Arslan'ı, Kürdistan'ın Kartalı ve halkımızın gözbebeği Mehmet Emin Mutlu yoldaşı, Necla Baksi, Ramazan Kabraz, Müslüm Yıldız ve daha on insanımızın içerisinde bulunduğu bir katliam gerçekleştirdiler. Onlar bu insanlarımızı katletmekte hedeflerine varabileceklerini, Kürdistan halkının birliği doğrultusunda proleter devrimci hareket KAWA'mızın attığı somut adımları engelleyebileceklerinin hesabını yaptılar, KAWA'nın Kürdistan'ın dörtbir yanında bağımsızlık-demokrasi ve sosyalizm davası için tutuşturduğu meşaleyi söndürebileceklerini düşündüler, ama hevesleri kursaklarında kaldı.

KAWA ve Kürdistan halkı şehitleri için matem tutmanın yerine bağımsızlık ve sosyalizm bayrağını dahada yükselttiler. Bugün Hüseyin Arslan, Necla Baksi, M. Emin Mutlu ve Ramazan Kabraz gibi yiğitlerin mücadeleleri ve anıları milyonlarca Kürdistanlının dilindedir. Bunların düşüncesi dün olduğu gibi bugünde Kürdistan halkına yol gösteriyor, Kürdistanlı devrimciler ve komünistler onların çizdikleri güzergâhta kenetleniyorlar, dünya proletaryasının ve emekçi halklarının kızıl bölüğünü Kürdistan'da yaratıyorlar.

Türk sömürgecilerinin Suriye'nin indirek desteğinde ve Aralık 1980 de yoldaşlarımıza karşı gerçekleştirdiği katliam basit, sıradan bir katliam değildir. Katliam uzun dönem Türk istikbarat birimlerinde ve genel kurmayında planlanmış, Suriye sömürgecilerinin desteğiyle hertürlü uluslararası hukuk ayaklar altına alınarak gerçekleştirilmiştir.

Kürdistan tarihinde, Kürdistan

halkının birliği doğrultusunda attığı ilk somut adımlar daha başındayken engellenmek istenmiştir. Bir ayağı doğu, bir ayağı kuzey ve güney Kürdistan'da olan Proleter devrimcilerin katledilmesiyle 150 yılı aşkın süredir ulusal kurtuluş savaşı veren Kürdistan halkının gö-

*Necla Baksi
Kürdistan Kadınının yiğitliğinin
sembolü, sömürgecilğe ve
feodalizme karşı
Milli Kurtuluşumuzun gür sesi
Necla Yoldaş.*

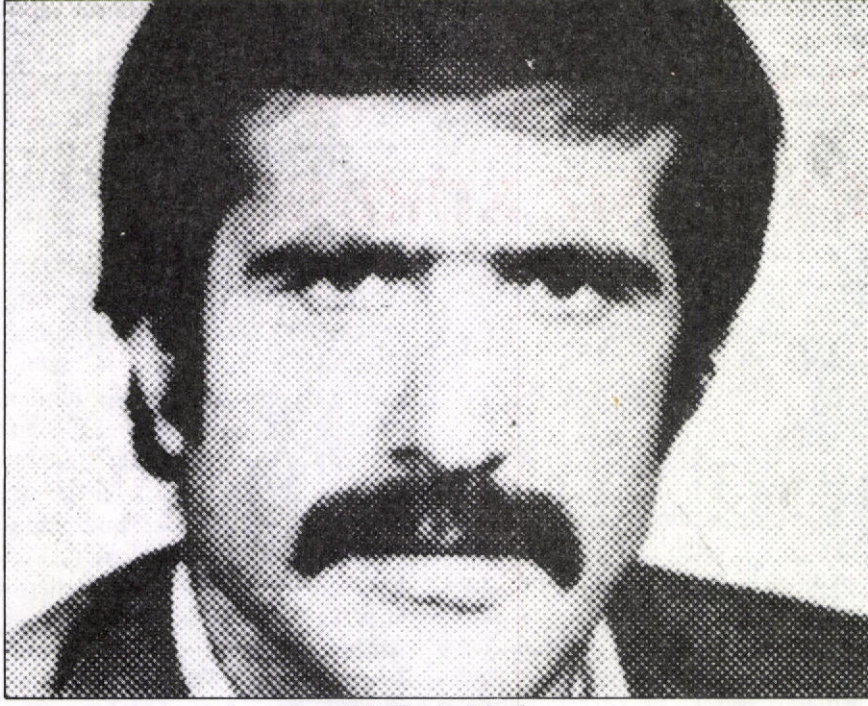
zü korkutulmak istenmiştir. Bu hunharca katliamın gerçekleştirilmesiyle, Kürdistanlı proleter devrimcilerin yollarında alınabileceği hesaplanmıştır. Bundan dolayıdır ki katliam sonrası Kürdistan proletarya hareketinin dağıldığı propagandası; sömürgeciler ve onların ülkedeki dayanaklarınca bolca yapılmıştır.

Sömürgecilerin Kürdistan'daki dayanaklarının bu türden propagandalara giriştikleri, Kürdistan'da bazı güçlerin; Kürdistanı işgal altında tutan gömürgeci güçlerden birine dayanarak diğerine karşı "savaş" stratejisi gibi sefil bir düşüncenin propagandasını yaptıkları; yine Kürdistan'da bazı seviyesizliklerin kurtuluşun ancak büyük güçlerin (Rus sosyal emperyalistlerini ve diğer büyük emperyalist devletleri kastediyorlar) yardımıyla olabileceği karşı devrimci inancı sinsice yamak istedikleri; Kürdistan'da komünist hareketin mücadelesini her zaman sabote etmeye çalışan "proleter devrimci" maskeli sömürgeci sosyal şöven mihrakların küçük burjuva Kürt milliyetçiliğinin uşak kesiminin önünde adım adım secdeye kapılarak arz-ı endama durdukları, onlara methiyeler dizmeye başladıkları bir ortamda; emekçi halkımızın proleter hareketi KAWA milli kurtuluş ve komünizm bayrağını dahada yükseltti, Hüseyin Arslan, Necla Baksi, Mehmet Emin Mutlu ve daha onlarca komünist şehit önderlerinin düşüncesi doğrultusunda; hem yurt içinde, hemde uluslararası alanda halkımızın elinde asla bir daha alınamayacak mevziler kazandı.

Hareketimizin 1970 ler sonrası halkımıza gösterdiği; Bağımsız-Birleşik ve Demokratik Kürdistan stratejik hedefi, ülkemiz pratiğinde hergün biraz daha somut ifadesini bularaktan, onlarca grup, parti ve çevreyi Kürdistan'da proleter çizgiyle yakınlaştırıyor. Halkımıza proleter devrimci KAWA olarak dün bu stratejik hedefi gösterdik,

M. Emin Mutlu

bu doğrultuda Hüseyin Şen, Mahsun Arslan, Ferit Uzun, Metin Gök, Ali Rıza Koşar gibi onlarca yiğit savaşçımızı şehit vererek somut adımlar attık. Bugün daha da ileri giderekten yüzyıllardır bir türlü gerçekleştirilemeyen Kürdistan halkının anti-işgalci birliğini en kısa zamanda yaratacağımızı ilan ediyoruz. Tarihin çarkı Ortadoğu'da Bağımsız-Birleşik ve Demokratik bir Kürdistan için dönüyor. Onun içindir ki, Kürdistan'ın kurtuluşunu isteyen her güç eninde sonunda devrimci KAWA'nın Kürdistan halkına gösterdiği birlik güzergâhında kenetlenmek zorundadır. Gelişmelerin ve tarih tekerleğinin önüne dikilen her güç, günümüzde güçlü ne olursa olsun yıkılıp yerle bir olmaya mahkumdur.

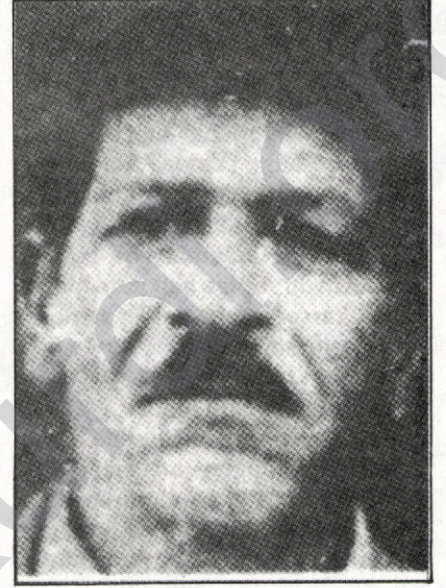

Kurtuluşu halkımızın özgücünde aramayıp, büyük emperyalist güçlerde arayan her akım mahf olup yok olmaya mahkumdur. Yine Kürdistan halkının kurtuluşunu; Kürdistanı işgal altında tutan sömürgeci bir güce dayanarak diğeriyle savaşta gören her güç Asar-i Âtika Müzesi'ne atılmaya mahkumdur.

Kürdistan bağımsızlık ve sosyalizm davası için toprağa düşen Kürdistanlı her neferin yerini onlarca insan alacak, bağımsızlık ve özgürlük ağacı canbedeli karşılığında kanla sulanarak boy verecektir. Şehit düşen Kürdistanlı devrimcilerin anısı; halkımızın bağımsızlık mücadelesi içerisinde ve yarınki özgür-bağımsız ve birleşik Kürdistan'da her zaman yaşayacaktır.

*Mehmet Emin Mutlu
Partizan Savaşının dirayetli
Komutanı Memo Yoldaş.*

*Ramazan Kabraz
Tüm Kürdistan'da sevilen,
sayılan büyük yurtsever Ramazan
Kabraz Yoldaş.*

Ramazan Kabraz

Şehit düşen Kürdistanlı her neferin mezar taşı eğdirilmeyecek, intikamları proletaryanın kızıl fenerinin yol göstericiliğinde acımasızca alınacaktır.

Günümüzde proleter devrimci KAWA'mızın düşüncesinin yol göstericiliğinde, Kürdistan halkı devrimci birliğini gerçekleştirerek, işgalcilerle son hesaplaşmaya bir gün mutlaka girecektir. Milli Kurtuluş ve sosyalizm davası şehitlerimizin intikamları nihai ve tam anlamıyla Bağımsız-Birleşik ve Demokratik Kürdistan'ın kurulmasıyla alınacaktır.

Kürdistan ulusal kurtuluş ve sosyalizm davası şehitleri ölümsüzdür!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve KAWA'nın devrimci yolu!

Bağımsız-Birleşik ve Demokratik Kürdistan için ileri

Kasım 1989

KÜRDİSTAN DEVRİMİ ŞEHİTLERİNİ ANIYORUZ

TESLİM OLMAYANLAR ÖLMEZ

YAŞASIN BAĞIMSIZ KÜRDİSTAN

* 12 Aralık 1980 günü Kürdistanın adeta volkanik bir zلزeye kapıldığı, kara bulutların Kürdistanın semalarında dolaştığı, tüm Kürdistan halkının acıyla kükrediği, KAWA-MK üyesi Hüseyin Arslan yoldaşın arkadaşlarıyla beraber sömürgeciler ve milli hainler tarafında şehit edildiği gündür!

* 12 Aralık 1980 günü Bağımsız, Birleşik Demokratik Kürdistan uğrunda onbeş kızıl tohumun Kamışlının Çirniki köyünde toprağa düştüğü gündür.

* 12 Aralık 1980 günü partizan savaşının dirayetli Komutanı, halkımızın gözbebeği Mehmet Emin Mutlu yoldaşın, Kürdistanın kızıl peşmergelerine kurtuluş ve örgüt yolunu göstererek şehit olduğu gündür.

* 12 Aralık 1980 günü Kürdistan yiğit kadınının sembolü KAWA hareketinin kadınlar örgütü önderi Necla Baksi yoldaşımızın sömürgeciler karşısında devrimci milli kurtuluş ve sosyalizm şiarlarını haykırarak ölümü kucakladığı gündür.

* 12 Aralık 1980 günü tüm ömrü ve yaşamı boyunca Kürdistan'daki sömürgeci işgale resto demiş, işgalcilerin Kürdistan'daki Kanun ve mazbatalarını geçersiz kılmış, dikenli telleri ve mayınlı tarlaları dinlemeyerek Kürdistanın dört bir yanına mekik dokumuş, halkımızın birliği ve Kurtuluşu için hiçbir fedakarlıktan kaçınmamış Ramazan Kabraz yoldaşın KAWA partizanı çocukları ve Kürdistanın umutları olan torunlarıyla beraber şehit edildiği gündür.

* 12 Aralık 1980 günü proleter devrimci KAWA'mızın ülkesinin birleştirilmesi için verdiği canbedeli mücadelede 15 yiğit insanını kaybettiği acı gündür.

* 12 Aralık 1980 günü Kürdistan halkının derin bir üzüntüye boğulduğu, bu durum karşısında halkımızın Kurtuluş mücadelesinin başına musallat olmuş, proleter enternasyonalizm maskesiyle hareket

eden sosyal şoven hareketlerin; kendi sömürgeci yüzlerini bir daha açığa vurdukları, dostun ve düşmanın daha da netleştiği bir gündür.

Tüm 12 Aralık günleri her yıl sömürgeci genarellerin ve Galip Ağa takipçilerinin hergün ölüm beklentisi içerisinde saatlerini saydıkları, halkımızın ve proleter devrimci hareketimizin adaletinin birgün mutlaka yakalarına yapışacağını ve Kürdistan proletaryasının intikamının acımasız olacağını hergün biraz daha bilince çıkaracakları günler olacaktır.

*Hüseyin Arslan
Ulusal Kurtuluş ve Sosyalizm
Mücadelemizin Meşalesi Önder Hüseyin Yoldaş 12 Aralık 1980'de
Kamışlıda şehit düştü.*

Tüm sömürgeci zalimler bilmedir ki; öldürülen her Kürdistanlı ülkemizin topraklarını dahada kızılaştırarak, geleceğin korkunç dumanlı fırtınaları ardında Bağımsız - Birleşik - Demokratik Kürdistan doğacaktır....

Yurtsever Kürdistan halkı!
Modern dünyamızda emperyalistler, sosyal emperyalistler ve onların yerli uşakları, Kürdistan ulusal bağımsızlık ve sosyalizm mücadelesinin karşısına dikilip, tarihin tekerleğini dün olduğu gibi bugünde

geriye döndürmek istiyorlar. Bu amaçla ülkemizin dörtbir yanında katliamlar gerçekleştirilmekte, halkımız yerinden ve yurdundan edilerek mültecileştirilmek istenmektedir. İnsanlarımız herhangi bir yaş farkı gözetilmeksizin hiçbir burjuva savaş hukukunda kabul edilemeyecek metotlarla katledilmektedir. Halkımıza karşı sömürgecilerin emperyalizmin ve sosyal emperyalizmin desteğinde gerçekleştirdiği imhacı politika insanlık tarihinde bu barbarların baş vurdukları yeni bir olgu değildir. Daha dün ABD emperyalistleri Vietnam bağımsızlık mücadelesinin karşısına dikilip imhacı metod ve çirkin politik yöntemlerle bastırmaya çalıştılar. Daha dün Çin, Cezayir, Kore ve Latin Amerika ülkelerinin ulusal bağımsızlık ve sosyal kurtuluş mücadeleleri jenosid ve kirli entrikalarla yok edilmek istendi. Günüümüzde emperyalistler Nikaragua, Namibya, Kürdistan ve Peru halklarının ulusal kurtuluş ve demokrasi mücadelelerini yok etme uğraşı içindedirler. Sosyal emperyalistler Eritre, Tigre, Afganistan ve Kürdistan halklarının kurtuluş mücadelesinin karşısına dikiliyorlar. Hergün yeni Halepçeler yaratılmak isteniyor. Tüm kirli uğraşları tarihin tekerleğini geriye döndürmek içindir. Fakat nafile, tarihte hiçbir güç tarihin tekerleğini geriye çevirememiştir. Tarihin çarkı subjektif istemlerin tersine hiçbir engeli tanımayarak her zaman ileriye doğru döner. Eskinin, köhnenin, çürümüşün bağrında yeni sürekli fişkırlar ve sürec içerisinde gelişmelere damgasını vuran tek şey olur. Ülkemizde halkımızın muzafer yürüyüşü de hiçbir güç tarafından engellenemez.

Kürdistan toprağı devrimci milli kurtuluşçularımızın kanıyla sulanarak hergün biraz daha kızılacaktır. Halkımız hergün biraz daha milli bağımsızlık ve sosyalizm hedefiyle yakınlaşacaktır.

devamı sayfa 26 da